

Ziua Internațională a Conștientizării Autismului

2 aprilie 2019

Cuprins

a). Date statistice la nivel european național și județean privind nivelul și dinamica fenomenului.....	2
b). Rezultate relevante din studiile naționale, europene și internaționale.....	13
c). Factorii de risc; mecanismul de acțiune.....	16
d). Intervenții eficace pentru grupurile țintă ale campaniei din literatura de specialitate.....	17
e). Evidențe utile pentru intervenții la nivel național, european și internațional.....	17
f). Politici, strategii, planuri de acțiune și programe existente la nivel european, național și județean.....	19
g). Analiza grupurilor populationale.....	21
h). Campaniile IEC efectuate la nivel național în anii anteriori.....	21
Anexe.....	24

Tulburările din spectrul autismului (TSA) sunt un grup de tulburări complexe de dezvoltare a creierului. Acest termen umbrelă acoperă: tulburarea autistă, tulburarea Asperger și autismul atipic. Aceste tulburări se caracterizează prin dificultăți în interacțiunea și comunicarea socială și printr-o gamă restrânsă de interes și activități, cu caracter repetitiv.

TSA începe în copilărie și tend să persiste în adolescență și maturitate. În cele mai multe cazuri, TSA sunt evidente în primii 5 ani de viață.

Persoanele cu TSA prezintă deseori și alte afecțiuni, cum ar fi: epilepsia, depresia, anxietatea și tulburarea de hiperactivitate cu deficit de atenție (ADHD). Nivelul de funcționare intelectuală la persoanele cu ASD este extrem de variabil, de la retard mintal sever la niveluri superioare ale coeficientului de inteligență.¹

Ziua Internațională de Conștientizare a Autismului a avut loc în fiecare an, începând cu 9 septembrie 1989. Aceasta a fost desemnată de către Rezoluția 62/139 a Adunării Generale a Națiunilor Unite. Ziua Internațională de Conștientizare a Autismului a fost propusă de către reprezentanții statului Qatar, susținută de către toate statele membre și adoptată la 18 decembrie 2007.

Rezoluția Zilei Internaționale de Conștientizare a Autismului a avut patru mari componente:

- stabilirea zilei de 2 aprilie ca fiind ziua internațională;
- participarea tuturor organizațiilor ONU, a statelor membre, a ONG-urilor și a tuturor organizațiilor publice și private la această zi;
- creșterea gradului de conștientizare a autismului la toate nivelele societății;
- transmiterea acestui mesaj tuturor statelor membre și celorlalte organe ale ONU de către Secretarul General al ONU.²

a) Date statistice la nivel european, național și județean privind dinamica fenomenului

Datele OMS publicate în aprilie 2017, estimează că la nivel mondial 1 din 160 de copii suferă de una din tulburările din spectrul autist (TSA), reprezentând mai mult de 7,6 milioane de ani de viață ajustați în funcție de handicap și 0,3% din povara globală a bolilor Această estimare reprezintă o cifră medie, iar prevalența raportată variază substanțial în cadrul studiilor. Cu toate acestea, unele studii bine controlate au raportat cifre care sunt substanțial mai mari. Prevalența TSA în multe țări cu venituri mici și medii este până acum necunoscută.³

Pe baza studiilor epidemiologice efectuate în ultimii 50 de ani, prevalența TSA pare să crească la nivel global. Există multe explicații posibile pentru această creștere aparentă, incluzând o conștientizare sporită, extinderea criteriilor de diagnosticare, instrumente de diagnostic mai bune și raportarea îmbunătățită.³

Studiile recente sugerează că autismul afectează aproximativ unu la sută dintre europeni, care reprezintă peste cinci milioane de persoane în UE.⁴

În ultimii 30 de ani, numărul cazurilor raportate de autism a crescut rapid în toate țările în care s-au efectuat studii de prevalență. Această creștere se datorează parțial creșterii gradului de conștientizare a acestei afecțiuni în rândul profesioniștilor din domeniul sănătății, a părintilor și a populației largi,

¹ Autism Spectrum Disorders. Key Facts. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/autism-spectrum-disorders>. Published in April 2017

² https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/62/139

³ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/autism-spectrum-disorders>

⁴ <https://www.autismeurope.org/blog/2018/03/29/autism-europe-steps-up-call-for-the-removal-of-barriers-faced-by-autistic-people/>

modificărilor criteriilor de diagnosticare pentru autism, copiii fiind diagnosticați la o vârstă mai mică⁵.

Date generale despre prevalența TSA

Într-un raport al Comisiei Europene din anul 2005 intitulat *Some elements about the prevalence of Autism Spectrum Disorders (ASD) in the European Union*⁶ cu privire la prevalența TSA în Uniunea Europeană este prezentată dificultatea de a furniza date cu privire la prevalența TSA. Informațiile obișnuite despre starea de sănătate (anchte de sănătate, bilete de externare, registre etc.) sunt greu accesibile sau nu există, pentru a fi utilizate la stabilirea prevalenței TSA, întrucât tratamentul TSA nu se face în mod obișnuit în spital.

Datele disponibile pentru Anglia sau Franța arată practic aceeași cifră (3 500 de externări în anul 2002, conform criteriilor pentru codurile ICD-10 F80-89 Tulburări ale dezvoltării psihologice), dar se poate presupune că acestea reprezintă doar câteva cazuri acute sau episoade severe ale TSA care au necesitat spitalizare.

Există trei cauze principale ale lipsei datelor de prevalență a TSA:

1. Există multe dificultăți în diagnosticarea persoanelor cu aceste tulburări. Nu există niciun test medical care să poată determina într-un mod absolut dacă o persoană are sau nu autism. Criteriile de diagnosticare sunt în termeni de descrieri ale comportamentului. Primele criterii, sugerate de Kanner, erau limitate. Sistemele actuale de clasificare standard (ICD-10 și DSM-IV) sunt mult mai curpinzătoare, chiar și pentru subgrupul „autismul infantil” (sau „tulburarea autistă” în DSM-IV). Profesioniștii diferă în modul în care aplică criteriile, chiar dacă, teoretic, utilizează unul dintre criteriile sistemelor standard. Diagnosticul poate fi înregistrat în moduri diferite, în fișe de evaluare sau în diferite sisteme centralizate.
2. Termenii de diagnosticare tend să fie utilizati în moduri diferite. Uneori este folosit termenul „autism”, cu referire la afecțiunea descrisă inițial de Kanner, alteori se referă la afecțiunea denumită „autismul în copilarie” în ICD-10 și, uneori cu referire la întregul spectru autist, incluzând și tulburarea Asperger. În orice caz, există o foarte mare suprapunere a tuturor subgrupelor din ICD-10 și DSM-IV și mulți indivizi se încadrează la mai mult de un diagnostic din cadrul spectrului.
3. În studiile epidemiologice de prevalență, metodele de identificare a cazurilor variază. Cele care implică observarea, evaluarea și diagnosticarea fiecărei persoane din eșantionul care urmează să fie examinat vor fi mai numeroase decât studiile care se bazează pe utilizarea fișelor pacienților diagnosticați în clinicele locale.

Din aceste motive, este foarte dificil să se facă comparații între studiile efectuate de diferiți autori, la momente diferite, în locuri diferite, folosind definiții diferite și metode diferite de identificare și examinare a cazurilor. Astfel, cele mai vechi studii epidemiologice au folosit criteriile foarte restrânse ale lui Kanner și au găsit o rată de prevalență frecventă cu valoarea de 4,5 până la 5 din 10 000 de copii. Studiile ulterioare au folosit criteriile mai largi obținând prevalențe de peste 60 de copii din 10 000, aşadar ar fi greșit să se calculeze o medie a prevalenței pe baza primelor și ulterioarelor studii.⁷

De asemenea, date despre prevalența TSA la nivelul UE sunt furnizate de Proiectul ASDEU (Autism Spectrum Disorders in European Union), proiect pilot finanțat de Parlamentul European și condus de

⁵ <https://www.autismeurope.org/about-autism/prevalence-rate-of-autism/>

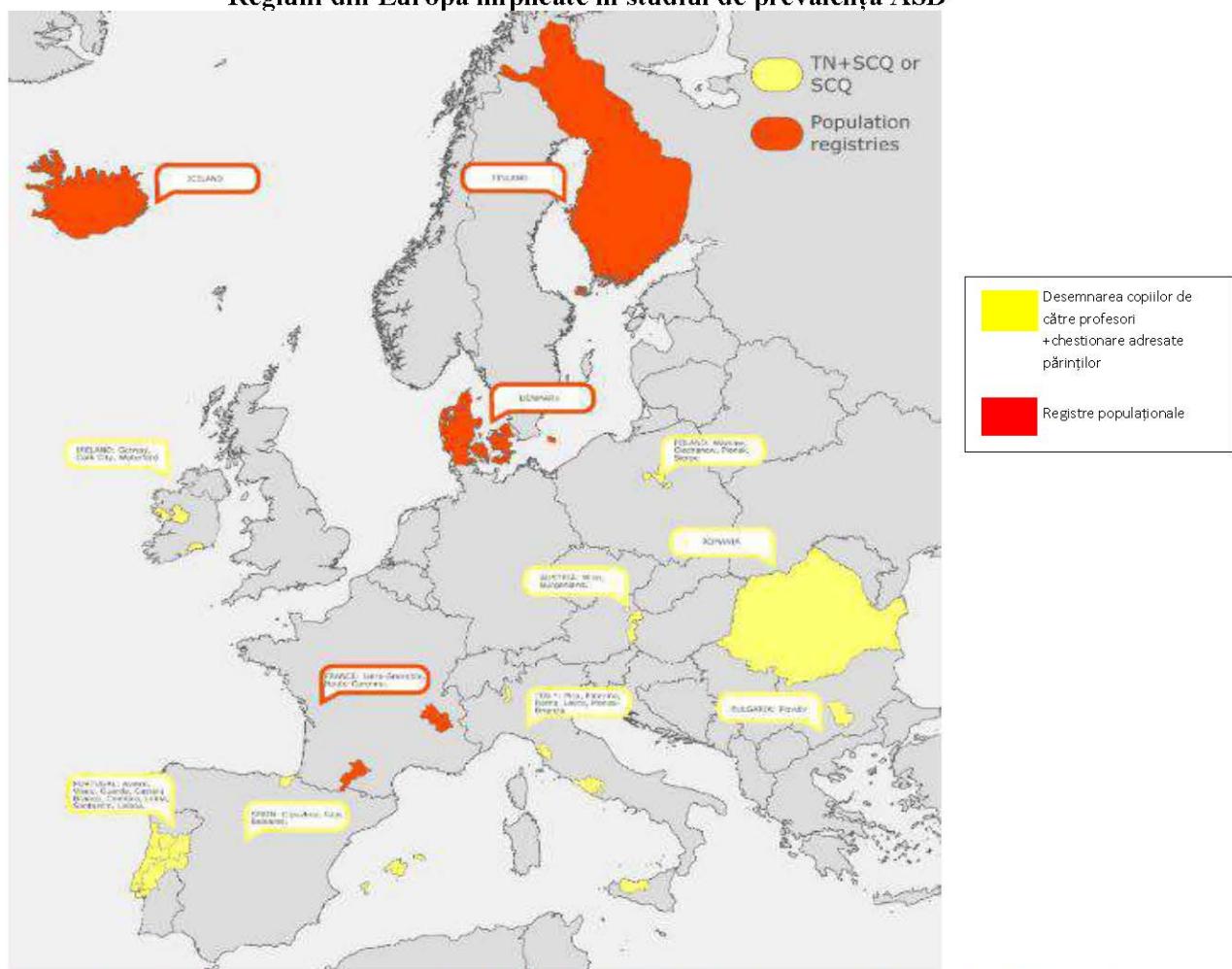
⁶ http://ec.europa.eu/health/ph_informatics/dissemination/diseases/autism_1.pdf

Comisia Europeană desfășurăt în perioada 2015-2018 analizează prevalența TSA la nivelul Uniunii Europene și reprezintă cea mai amplă cercetare în acest domeniu de până acum.⁷

Programul a examinat 631.619 de copii, cu o prevalență medie estimată de 12,2 la 1000 copii (1 din 89) copii cu vîrstă de 7-9 ani. Analiza generală a prevalenței ASD a variat în rîndul țărilor europene, de la 4,4 - 19,7 (percentile 10 și 90) la 1000 de copii cu vîrstă între 7 și 9 ani.

ASDEU a testat trei metode pentru a estima prevalența ASD: i) screening în două etape - profesorii care desemnau copiii prin intermediul unui formular, apoi printr-un chestionar adresat părintilor ii) screening într-o singură etapă prin administrarea de chestionare părintilor și iii) analizarea datelor din registrele nationale. În total, cele trei metode au fost testate în 23 de regiuni din 12 țări europene.

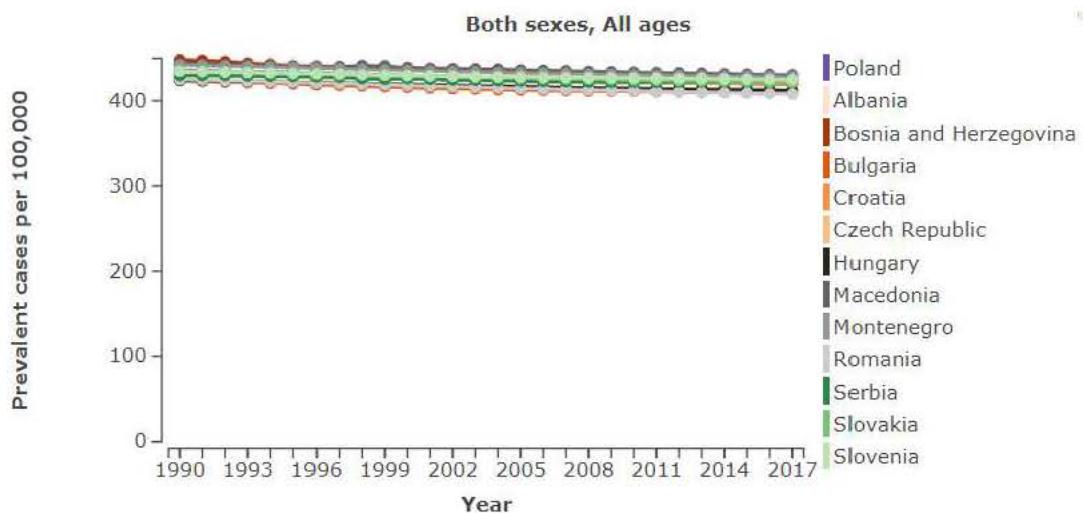
Regiuni din Europa implicate în studiul de prevalență ASD

Sursa: <http://asdeu.eu/wp-content/uploads/2016/12/ASDEUExecSummary27September2018.pdf>

⁷ <http://asdeu.eu/wp-content/uploads/2016/12/ASDEUExecSummary27September2018.pdf>

Prevalența TSA în Europa Centrală în perioada 1990-2017

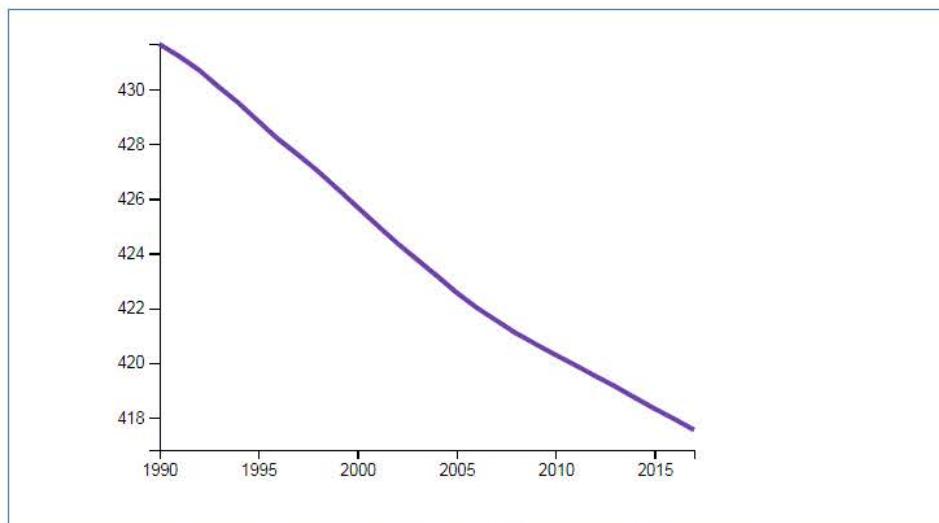
Sursa: <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>

Prevalența (rate la 100000 locuitori) TSA în Europa Centrală

Anul	Ratele de prevalență TSA în Europa Centrală		
	Total	Masculin	Feminin
2007	421,55	645,93	209,35
2008	421,09	645,24	209,09
2009	420,68	644,60	208,84
2010	420,30	643,96	208,59
2011	419,91	643,31	208,34
2012	419,53	642,65	208,10
2013	419,14	641,99	207,85
2014	418,72	641,31	207,60
2015	418,33	640,65	207,36
2016	417,94	640,03	207,13
2017	417,54	639,39	206,89

Sursa: <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>

Prevalență (rate la 100000 locuitori) TSA în Europa Centrală, ambele genuri, toate vîrstele, în perioada 1990-2017

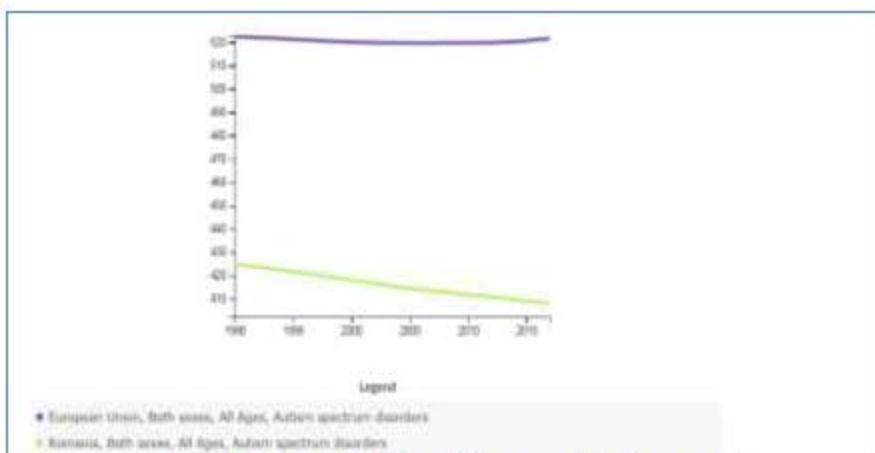
Sursa: <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>

Prevalență (rate la 100000 locuitori) TSA, comparativ Uniunea Europeană și România, în perioada 2007-2017

Anul	Uniunea Europeană (UE)	România
2007	519,61	413,41
2008	519,65	412,85
2009	519,69	412,32
2010	519,69	411,80
2011	519,70	411,31
2012	519,81	410,71
2013	519,96	410,17
2014	520,18	409,63
2015	520,52	409,08
2016	521,18	408,56
2017	521,52	408,13

Sursa: <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>

Prevalență (rate) TSA în Uniunea Europeană și România, ambele genuri, toate vîrstele, în perioada 1990-2017

Sursa: <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>

Prevalență (rate la 100000 locuitor) TSA în România, pe genuri, în perioada 2007 - 2017

Anul	Ratele de prevalență TSA în România	
	Masculin	Feminin
2007	631,23	206,06
2008	630,47	205,74
2009	629,78	205,44
2010	629,09	205,13
2011	628,42	204,85
2012	627,60	204,51
2013	626,82	204,19
2014	626,05	203,88
2015	625,30	203,57
2016	624,60	203,28
2017	624,04	203,04

Sursa: <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>

Prevalență TSA în România în perioada 1990-2017

Sursa: <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>

Ratele DALYs TSA în perioada 2007-2017, comparativ România și UE

Anul	România	Uniunea Europeană
2007	61,91	78,04
2008	61,82	78,02
2009	61,68	77,99
2010	61,62	77,99
2011	61,50	77,96
2012	61,34	77,94
2013	61,21	77,94
2014	61,10	77,96
2015	61,05	77,96
2016	60,94	78,05
2017	60,84	78,09

Sursa: <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>

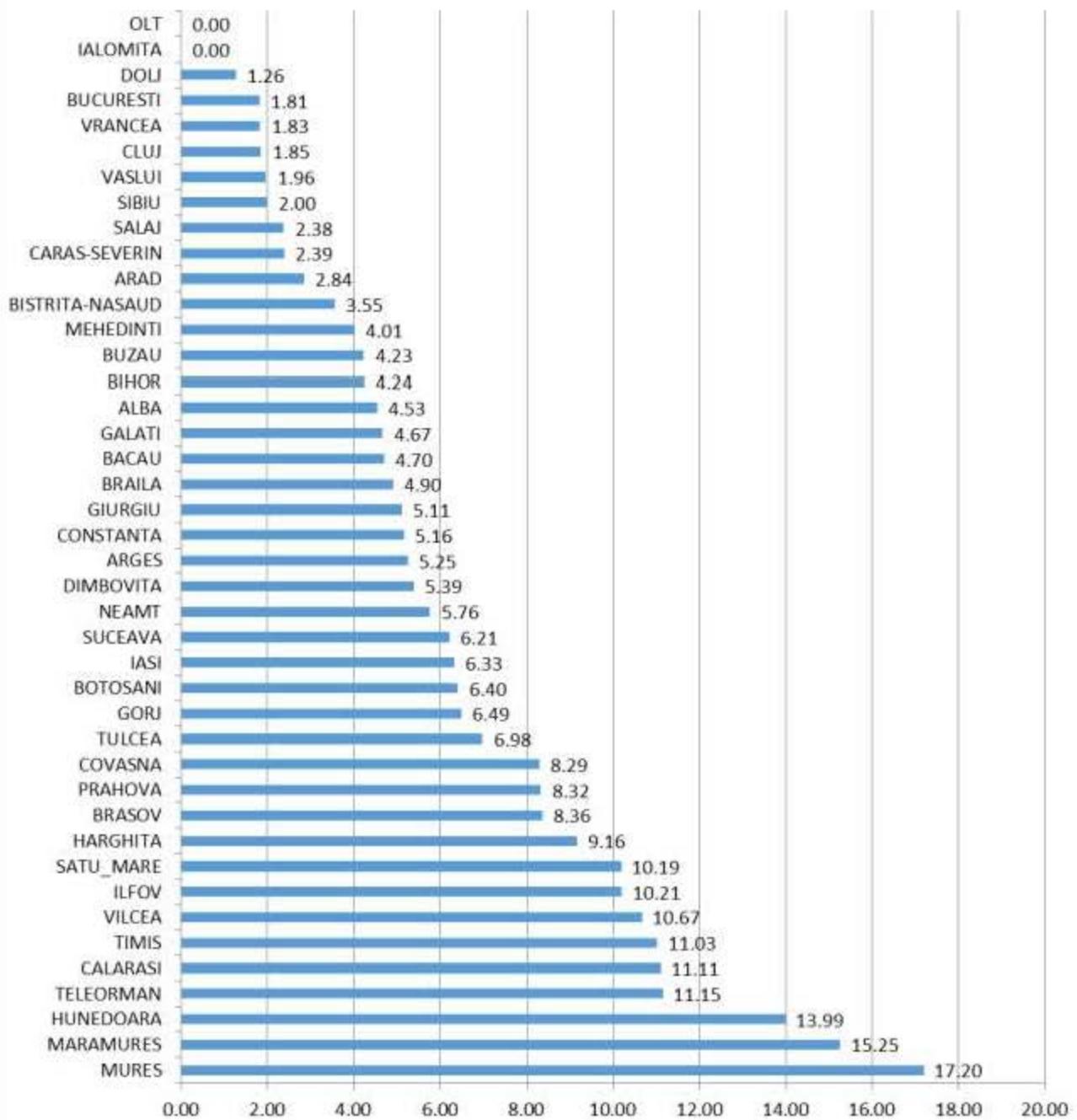
Incidență (rate la 100000 locuitori) prin tulburări ale dezvoltării psihologice și alte tulburări fără precizare (cod ICD 10 - F83, F84, F88, F89), pe județe și pe sexe, în România, în anul 2017

JUDEȚ	TOTAL	MASCULIN	FEMININ
MUREȘ	17,20	21,08	13,45
MARAMUREȘ	15,25	18,80	11,83
HUNEDOARA	13,99	17,13	10,97
TELEORMAN	11,15	9,84	12,43
CĂLĂRAȘI	11,11	19,79	2,80
TIMIȘ	11,03	14,18	8,07
VÂLCEA	10,67	10,32	11,03
ILFOV	10,21	15,53	5,10
SATU MARE	10,19	15,11	5,45
HARGHITA	9,16	11,90	6,48

BRAŞOV	8,36	11,60	5,24
PRAHOVA	8,32	9,52	7,19
COVASNA	8,29	7,87	8,71
TULCEA	6,98	11,93	2,00
GORJ	6,49	9,97	3,07
BOTOŞANI	6,40	11,34	1,53
IAŞI	6,33	9,67	3,02
SUCEAVA	6,21	10,60	1,90
NEAMȚ	5,76	8,53	3,06
DÂMBOVIȚA	5,39	7,26	3,55
ARGEŞ	5,25	7,63	2,98
CONSTANȚA	5,16	6,65	3,74
GIURGIU	5,11	8,09	2,17
BRĂILA	4,90	7,45	2,48
BACĂU	4,70	7,46	2,00
GALATI	4,67	5,52	3,83
ALBA	4,53	3,67	5,37
BIHOR	4,24	5,06	3,45
BUZĂU	4,23	4,31	4,15
MEHEDINȚI	4,01	5,68	2,37
BISTRIȚA-NĂSĂUD	3,55	5,71	1,41
ARAD	2,84	4,87	0,92
CARAŞ-SEVERIN	2,39	3,46	1,35
SĂLAJ	2,38	3,06	1,73
SIBIU	2,00	2,57	1,46
VASLUI	1,96	3,43	0,55
CLUJ	1,85	3,54	0,27
VRANCEA	1,83	2,49	1,20
BUCUREŞTI	1,81	2,95	0,82
DOLJ	1,26	1,93	0,62
IALOMIȚA	0,00	0,00	0,00
OLT	0,00	0,00	0,00

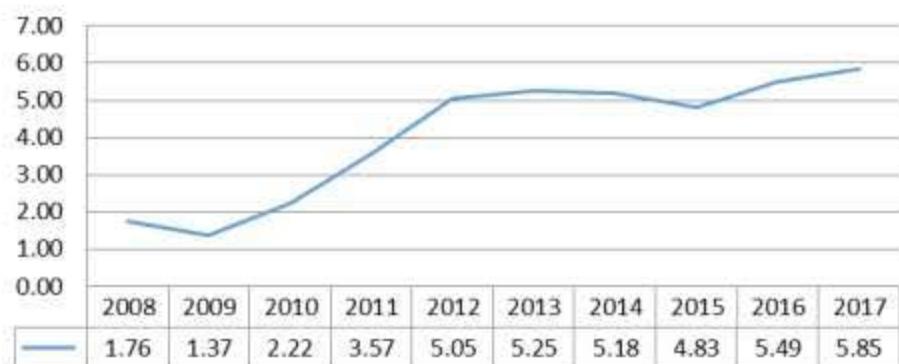
Sursa: INSP

Incidența (rate la 100 000 de locuitori) prin tulburări ale dezvoltării psihologice și alte tulburări fără precizare(COD ICD 10 - F83, F84, F88, F89) în România, în anul 2017

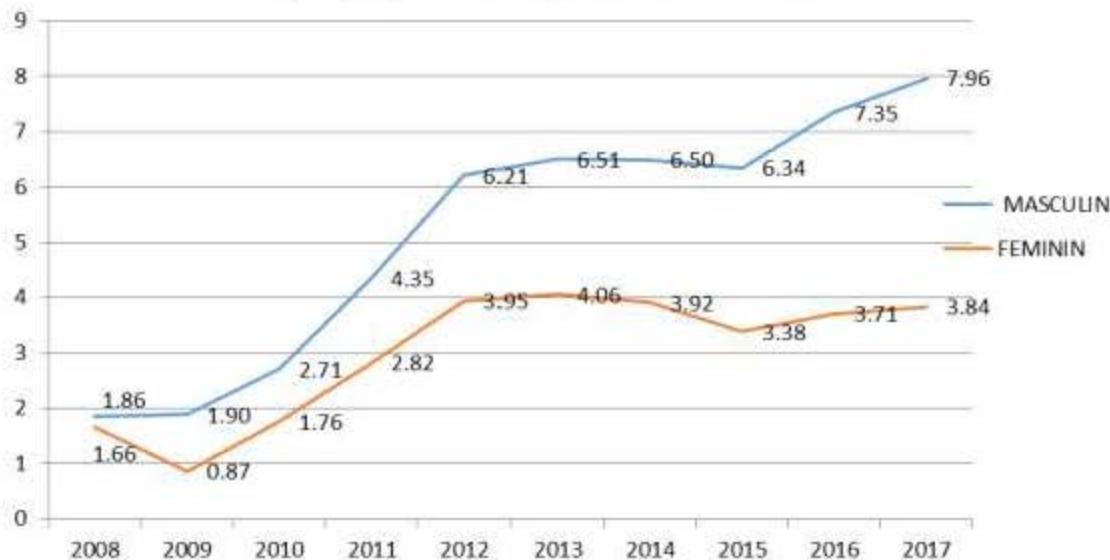
Sursa: INSP

**INCIDENTĂ (rate la 100000 loc. populație rezidentă) PRIN
TULBURĂRI ALE DEZVOLTĂRII PSIHOLOGICE ȘI ALTE
TULBURĂRI FĂRĂ PRECIZARE (COD ICD 10 - F83, F84, F88,
F89) ÎN ROMÂNIA, ÎN PERIOADA 2008-2017**

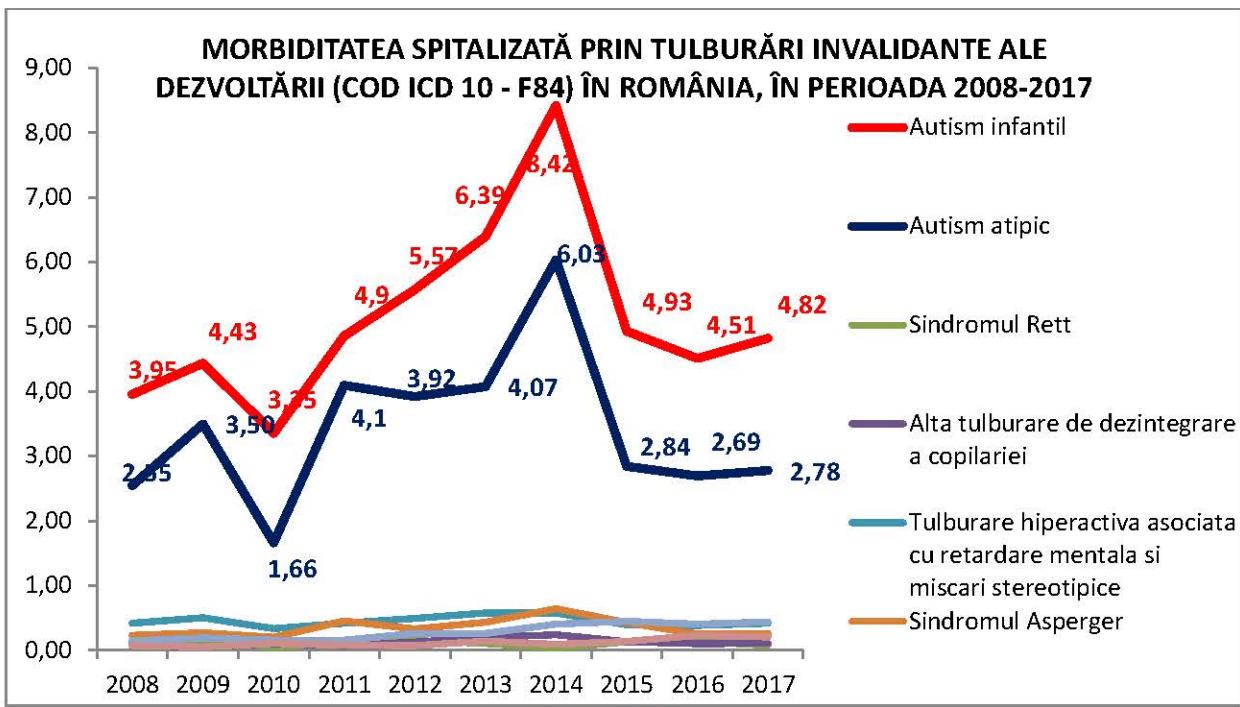

Sursa: INSP

**INCIDENTĂ (rate la 100000 loc. populație rezidentă) PRIN TULBURĂRI ALE
DEZVOLTĂRII PSIHOLOGICE ȘI ALTE TULBURĂRI FĂRĂ PRECIZARE (COD ICD 10 - F83,
F84, F88, F89) ÎN ROMÂNIA, ÎN PERIOADA 2008-2017**

Sursa: INSP

Sursa: INSP

În conformitate cu Datele Statistice furnizate de Direcția Generală Protecția Persoanelor cu Handicap, din Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale la data de 31 martie 2011, în România s-a înregistrat un număr total de 691482 persoane cu dizabilități, din care 374208 sunt femei și 61994 copii.⁸

În cadrul proiectului *Strategia Națională pentru Integrarea Socială și Profesională a Persoanelor cu TSA 2012-2016 – Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 – Investește în oameni!*, în baza circularei trimise în data de 06.02.2008 către 41 județe și cele 6 sectoare ale municipiului București, au fost solicitate informații cu privire la cazurile de copii cu tulburări din spectrul autist din serviciile publice și cele ale ONG-urilor, ce funcționează pe teritoriul de competență a DGASPC-urilor.

Prin centralizarea răspunsurilor primite din partea celor 41 de județe și cele 6 sectoare ale municipiului București s-au obținut următoarele informații în ceea ce privește situația copiilor cu tulburări din spectrul autist:

- în evidențele serviciilor de evaluare complexă figurează un număr total de 3159 de copii diagnosticați cu tulburări din spectrul autist (9 dintre aceștia sunt cu întârziere mentală severă cu elemente autiste);
- în cadrul sectorului 6, nu există servicii specializate pentru copiii diagnosticați cu tulburări din spectrul autist;
- sunt 190 de servicii specializate în cadrul cărora sunt asistați un număr de 1504 copii cu TSA, iar 1328 dintre aceștia beneficiază de servicii specializate;
- în cadrul serviciilor menționate lucrează un număr total de 3192 persoane (1750 personal de specialitate și 1442 încadrat la categoria alte persoane). Personalul de specialitate este reprezentat de 151 medici, 213 psihologi, 801 educatori, 207 psihopedagogi/logopezi, 162 kinetoterapeuți, 216 asistenți sociali. În cadrul categoriei alte persoane figurează: asistenți medicali, infirmiere, pedagogi, șoferi, îngrijitoare, bucătari, supraveghetori etc.;
- 4 județe și-au exprimat nevoie de formare ale personalului în lucru cu copii cu TSA: cursuri de formare pentru situații de criză; relaționarea cu adolescenții autiști, abordarea maturizării sexuale; relaționarea/comunicarea cu copiii autiști; cursuri de formare pentru toate categoriile de personal etc.

⁸Strategia Națională pentru Integrarea Socială și Profesională a Persoanelor cu TSA 2012-2016, pag. 22-23
http://www.autism.raa.ro/upload/files/STRATEGIA_NATIONALA_TSA_2011_DRAFT.pdf

Autorii cercetării intitulate „Analiza serviciilor de sănătate mintală pentru copiii din România” (Organizația Salvați copiii) arătau că „îngrijirile de sănătate mintală pentru copii și adolescenți se concentrează în România în spitale de psihiatrie sau secții de psihiatrie infantilă din alte tipuri de unități sanitare. Există de asemenea, aproximativ 20 de centre de sănătate mintală pentru copii și adolescenți”.

b) Rezultate relevante din studii naționale, europene și internaționale

1. Revista *New England Journal of Medicine* a publicat un amplu articol pe baza studiului efectuat de către o echipă de cercetători ai Universităților din California, Sand Diego School of Medicine și Allen Institute for Brain Science din Seattle. Studiul reprezintă o nouitate și un mare pas înainte totodată. Dacă până de curând cercetarea se efectua pe probe de țesut cerebral prelevat de la pacienții adulți decedați și diagnosticați cu autism, noile date au la bază cercetarea efectuată pe țesut de la copii (cu autism și sănătoși). Au fost examineate pentru prima dată 25 de gene din cele șase straturi diferite ale cortexului cerebral, gene considerate responsabile de apariția autismului.

În timpul sarcinii, creierul bebelușului se dezvoltă, creând toate cele șase straturi ale cortexului cerebral. Până de curând se credea că întreg creierul persoanelor cu autism era afectat, într-unul sau mai multe stături ale cortexului. Noutatea acestui studiu este că, aşa cum s-a observat, creierul este afectat doar sub forma unor “petice” în straturile corticale, petice prezente mai cu seamă pe lobul frontal și cel temporal. Aceasta este și explicația faptului că diferite persoane diagnosticate cu autism prezintă disfuncții și particularități diferite, în funcție de zonele cerebrale afectate. Faptul că aceste defecte au fost observate grupate pe zone și nu pe întreaga suprafață corticală, aşa cum se credea până de curând, aduce o speranță atât părinților copiilor cu autism cât și cercetătorilor în domeniu.

Mai mult, aceste noutăți explică clar de ce copiii diagnosticați precoce și care au parte de terapii specifice fac progrese vizibile. Cercetătorii pun acest lucru pe seama noii descoperiri în domeniu conform căreia creierul uman deține capacitatea de a face noi legături neuronale, aşa încât să evite posibilele defecte cerebrale apărute.⁹

2. Cercetarea *Approaches to Enhancing the Early Detection of Autism Spectrum Disorders: A Systematic Review of the Literature*¹⁰ se referă la importanța diagnosticării timpurii a autismului, deoarece o întârziere a acestuia (după vîrstă de 24 de luni) se traduce prin lipsa oportunității de a oferi servicii de intervenție timpurie și de a îmbunătăți rezultatele tratamentului în autism. Scopul studiului a fost de a revizui literatura de specialitate privind abordările de detectare precoce a autismului. Au fost identificate 40 de studii în perioada ianuarie 1990-ianuarie 2013, care descriu aspecte legate de conștientizarea autismului și screeningul de rutină. Concepțele de conștientizare au fost asociate cu schimbări pozitive în înțelegerea autismului. Screening-ul de rutină a determinat rate crescute ale autismului, însă puține studii au evaluat efectul screening-ului asupra vîrstei la diagnosticare sau înscriere la servicii de tratament. S-a pus accent pe importanța adoptării unei abordări pentru sporirea detectării timpurii a acestei afecțiuni.

3. Prin metanaliza *Meta-analysis of GWAS of over 16,000 individuals with autism spectrum disorder highlights a novel locus at 10q24.32 and a significant overlap with schizophrenia*¹¹, s-a identificat o

⁹ Rich Stoner, Ph.D., Maggie L. Chow, Ph.D., Maureen P. Boyle, Ph.D., Susan M. Sunkin, Ph.D., Peter R. Mouton, Ph.D., Subhojit Roy, M.D., Ph.D., Anthony Wynshaw-Boris, M.D., Ph.D., Sophia A. Colamarino, Ph.D., Ed S. Lein, Ph.D., and Eric Courchesne, Ph.D. Patches of Disorganization in the Neocortex of Children with Autism *N Engl J Med* 2014; 370:1209-1219
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4499461/>

¹⁰ Daniels AM, Halladay A, Shih A, Elder LM, Dawson G. Approaches to enhancing the early detection of autism spectrum disorders: a systematic review of the literature. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry* [19 Nov 2013, 53(2):141-152] 10.1016/j.jaac.2013.11.002 <https://europepmc.org/abstract/med/24472250>

¹¹ Autism Spectrum Disorders Working Group of the Psychiatric Genomics Consortium. Meta-analysis of GWAS of over 16,000 individuals with autism spectrum disorder highlights a novel locus at 10q24.32 and a significant overlap with schizophrenia. *Mol Autism*. 2017 May 22;8:21. doi: 10.1186/s13229-017-0137-9. eCollection 2017.

corelație genetică semnificativă cu schizofrenia și asocierea TSA cu mai multe gene, cum ar fi EXT1, ASTN2, MACROD2 și HDAC4.

4. În cadrul studiului „*Acetaminophen Use in Pregnancy and Neurodevelopment: Attention Function and Autism Spectrum Symptoms*”¹² s-a încercat evaluarea impactului pe care îl are administrarea în timpul sarcinii de acetaminofen, cunoscut drept paracetamol (paracetamolum) și comercializat sub o multitudine de denumiri comerciale, asupra neurodezvoltării ulterioare a copiilor. În acest sens, cercetătorii au selectat 2644 viitoare mame care au fost chestionate în privința utilizării paracetamolului în timpul sarcinii. Ulterior, copiii au fost evaluați la vârstele de un an și cinci ani. Conform autorilor, expunerea prenatală la acetaminofen a fost asociată cu un număr mai mare de simptome din spectrul autismului la băieți, dar pare să nu fi avut niciun efect asupra fetelor.

5. Studiul *Loss of mTOR-Dependent Macroautophagy Causes Autistic-like Synaptic Pruning Deficits*¹³ efectuat de Columbia University Medical Centre demonstrează excesul de sinapse la copiii și adolescenții care suferă de tulburări din spectrul autismului, iar acest surplus se datorează unei încetiniri a procesului normal de reducere a sinapselor în timpul dezvoltării. În cadrul studiului, cercetătorii americanii au comparat modul în care se dezvoltă creierul la copiii și adolescenții care manifestă tulburări din spectrul autismului cu rețelele neuronale ale unor copii care nu prezintă aceste simptome. Creierul produce o mulțime de sinapse, punți de comunicare între neuroni, dar o parte sunt „tăiate” în timpul dezvoltării normale în copilărie și adolescență pentru a permite diferitelor zone să se specializeze și pentru a preveni o suprasaturare cu stimuli. În cazul copiilor cu autism, cercetătorii au constatat o densitate mărită a numărului de sinapse. Dacă în mod normal numărul de sinapse se reduce la jumătate pe parcursul dezvoltării, la persoanele autiste a fost remarcată o reducere cu numai 16%. Acest fapt ar putea explica simptome precum hipersensibilitatea sau convulsiile pe care le au unele persoane cu autism. Studiul a mers mai departe și a identificat cauza încetinirii procesului normal de „tundere” a sinapselor. Folosind cobai, cercetătorii au ajuns la concluzia că proteina mTOR este responsabilă de dereglerarea acestui proces: atunci când este hiperactivă, celulele nervoase își pierd o mare parte din capacitatea de autofagie, degradarea normală a propriilor structuri. Fără această abilitate, creierul cobaielor prezinta un exces de sinapse. Cercetătorii au putut să restabilească procesul normal de reglare a sinapselor și să inverseze comportamentele similare autismului la cobai prin administrarea unui medicament denumit rapamicină, care inhibă proteina mTOR. Administrarea a fost eficientă chiar și după ce cobaii dezvoltaseră comportamente similare tulburărilor din spectrul autismului, sugerând că o asemenea abordare ar putea fi folosită pentru a trata pacienții după confirmarea diagnosticului.

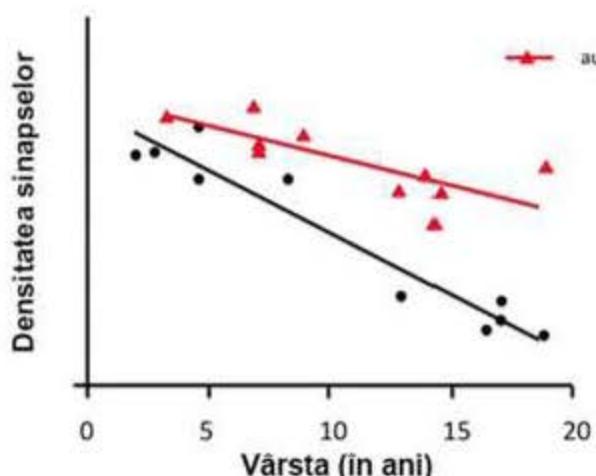

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/?term=Autism%20Spectrum%20Disorders%20Working%20Group%20of%20The%20Psychiatric%20Genomics%20Consortium%5BCorporate%20Author%5D>

¹² Avella-Garcia CB1,2,3,4,5, Julvez J1,3,6, Fortuny J7, Rebordosa C7, García-Esteban R1,3,6, Galán IR8, Tardón A6,9, Rodríguez-Bernal CL10, Iñiguez C10, Andiarena A11,12, Santa-Marina L6,12,13, Sunyer J1,3,4,5. Acetaminophen use in pregnancy and neurodevelopment: attention function and autism spectrum symptoms. Int J Epidemiol. 2016 Dec 1;45(6):1987-1996. doi: 10.1093/ije/dyw115. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/27353198>

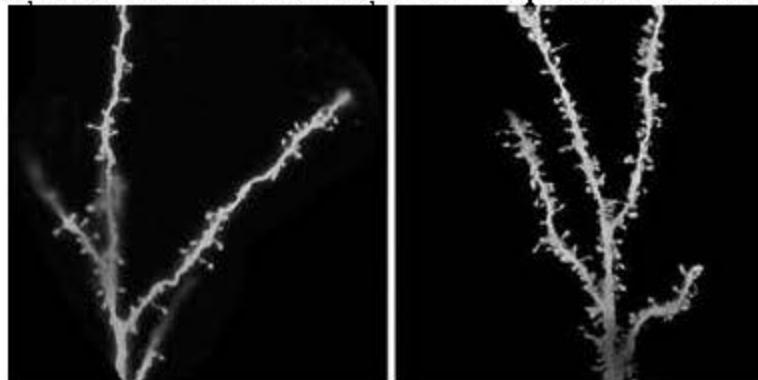
¹³ Guomei Tang,¹ Kathryn Gudsnuk,² Sheng-Han Kuo,¹ Marisa L. Cotrina,^{3,7} Gorazd Rosoklja,^{4,8} Alexander Sosunov,³ Mark S. Sonders,¹ Ellen Kanter,¹ Candace Castagna,¹ Ai Yamamoto,¹ Zhenyu Yue,⁶ Ottavio Arancio,³ Bradley S. Peterson,^{4,8} Frances Champagne,² Andrew J. Dwork,^{3,4,8} James Goldman,³ and David Sulzer,^{1,4,5,8}. Loss of mTOR-dependent macroautophagy causes autistic-like synaptic pruning deficits. Neuron. 2014 Sep 3; 83(5): 1131–1143. Published online 2014 Aug 21. doi: 10.1016/j.neuron.2014.07.040. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4159743/>

Descreșterea densității sinapselor în timpul dezvoltării

Sursa: Columbia University Medical Center

Comparație între un neuron normal și cel al unei pacienți cu autism / imagine

Sursa: Columbia University Medical Center

6. Studiu național bazat pe studii de caz – interviuri în profunzime cu părinți de copii diagnosticati cu TSA, care accesază servicii de terapie și o anchetă sociologică pe bază de chestionare. Chestionarele au fost aplicate în perioada noiembrie-decembrie 2014, cu sprijinul a 9 ONG-uri și 10 DGASPC-uri din țară, ce oferă servicii terapeutice copiilor cu autism. Studiul a implicat apărinători ai copiilor cu TSA cu vârstă între 0-4 ani (26%), 5-9 ani (47%), 10-14 ani (20%), peste 15 ani (7%). Părinții participanți au fost cu precădere persoane tinere 36-40 ani (66%), din mediul urban (83%), cu studii liceale și universitare (60%). Din perspectiva auto-evaluării resurselor, 70% dintre participanți consideră că nu au o situație materială prea bună, dar se descurcă, 17% dintre participanți la studiu trăiesc în mediul rural, fapt ce evidențiază posibilitățile limitate de a urma terapie pentru persoanele cu autism care locuiesc la țară.

Atât studiile de caz, cât și chestionarul evidențiază faptul că, înainte de diagnosticarea copilului, 66% dintre respondenți nu auziseră sau știau foarte puține lucruri despre această tulburare. În cazul a 93% din respondenți, primele suspiciuni cu privire la o dezvoltare atipică au apărut până la vârsta de 3 ani, iar diagnosticul a fost confirmat, în 72% din cazuri, după câteva luni de la suspiciune, 60% dintre cei intervievați consideră că, după diagnosticare, informațiile cu privire la opțiunile terapeutice sunt extrem de importante. În ceea ce privește cantitatea și calitatea informațiilor primite după aflarea diagnosticului, 40% au menționat că informațiile disponibile sunt multe sau foarte multe. Cu toate acestea, 41% din respondenți au afirmat că informațiile primite de la specialiști sunt vechi, neactualizate, iar 25% au spus că acestea sunt greu de înțeles. Identificarea surselor de informații cu privire la autism cunoaște următoarea structură a răspunsurilor: 53% au obținut

informații de la medicul psihiatru, 18% s-au informat de pe internet, iar 16% au fost informați de psihologi.

În ceea ce privește informațiile cu privire la opțiunile terapeutice, principalele surse de informare sunt: psihologii, medicii psihiatri, internetul sau alți părinți aflați în situații similare. Din perspectiva accesului la serviciile de terapie destinate copiilor cu TSA, 68% dintre copii primesc intervenții în cadrul unei singure instituții, în timp ce 32% accesează servicii din cadrul mai multor instituții. Cu toate acestea, cei mai mulți copii urmează până la 10 ore de terapie/lună, adică aproximativ 2-3 ore/săptămână, în condițiile în care recomandările internaționale sunt de 25 până la 40 ore de terapie pe săptămână, 56% dintre copiii celor interviewați beneficiază de servicii în cadrul unor ONG-uri furnizoare de servicii terapeutice specifice, iar 54% dintre respondenți accesează terapie pentru copiii lor și în cadrul unor servicii publice.

Aproape jumătate dintre participanții la studiu afirmă că ar fi necesare serviciile unui centru de zi pentru copilul lor cu autism (4-8 ore zilnic), iar 30% dintre părinți afirmă că simt nevoie unor servicii de respiro (copilul să poată fi îngrijit într-un centru, timp de câteva zile), care să le permită timp pentru ei însăși. În privința accesului la educație, 75% dintre copiii cu autism de vârstă școlară din familiile celor interviewați, sunt înscrisi într-o formă de învățământ. Dintre cei care nu frecventează o formă de educație, aproape un sfert urmează programe de pregătire pentru integrarea școlară.

După forma de învățământ în care sunt înscrisi copiii, constatăm că 64% frecventează școala de masă, 31% studiază în școala specială, iar 5% sunt școlarizați în clase speciale integrate în școala de masă. Doar 17% dintre copiii care sunt inclusi într-o formă de școlarizare beneficiază de shadow/însoțitor, iar jumătate din părinții celor care nu beneficiază de acest serviciu sunt convinși că prezența însoțitorului ar fi foarte importantă pentru progresele copilului. 46% dintre aparținătorii chestionați afirmă că, cel puțin uneori copilul lor cu autism este intimidat și tăchinat la școală, iar 53% dintre ei spun că doar câteodată este implicat copilul lor în activități de joacă cu colegii. În opinia participanților la studiu, cadrele didactice sunt dispuse în foarte mare măsură să contribuie la integrarea copilului (42% dintre respondenți) însă doar 22% dintre ei afirmă că personalul didactic știe și cum anume să abordeze copilul cu TSA.

Cele mai mari îngrijorări ale părinților legate de viitorul copilului lor cu autism sunt că acesta nu va putea să se îngrijească singur când va fi mare (58%), că nu va putea să se întrețină singur (54%), că părintele nu va avea putere să-l ajute (37%) și că nu va avea cine altcineva să-l ajute (30%).¹⁴

c) Factori de risc; mecanism de acțiune

Factori de risc

Elementele esențiale ale tulburării autiste le constituie prezența unei dezvoltări clar anormale sau deteriorate în interacțiunea socială și în comunicare și un repertoriu restrâns considerabil de activități și interes.

Încă nu se cunosc cauzele exacte care duc la apariția TSA. Există o multitudine de factori, genetici, biologici și de mediu, care conduc la apariția TSA la unii copii.

Majoritatea oamenilor de știință sunt de acord că genele reprezintă unul dintre factorii de risc care cresc șansele ca o persoane să dezvolte TSA.

Copiii care au un frate cu TSA prezintă un risc mai mare de a dezvolta la rândul lor, TSA.

TSA tinde să apară mai frecvent la persoanele care au anumite afecțiuni genetice sau cromozomiale, cum ar fi sindromul X fragil sau scleroza tuberoasă.

Anumite medicamente administrate în timpul sarcinii, cum ar fi acidul valproic și talidomida au fost corelate cu un risc mai mare de apariție a TSA.

¹⁴ Sursa: Studiu privind nevoile de servicii în rândul părinților și copiilor și tinerilor cu TSA. Raport de cercetare. Elaborat de Asociația Sociometrics. Grupul de Analiză Socială și Economică, Coordonator Al. I. Toth, București. 2015 <http://www.raa.ro/wp-content/uploads/2017/03/studiu-servicii-autism.pdf>

Există unele dovezi că perioada critică pentru dezvoltarea ASD are loc înainte, în timpul și imediat după naștere.

Copiii născuți de părinți mai în vîrstă prezintă un risc mai mare de a dezvolta TSA.¹⁵

Mecanisme de acțiune

Mecanismele care au stat la baza autismului au fost studiate pe scară largă folosind diferite abordări. Studiile neuroanatomice au raportat macrocefalie și conectivitate neuronală anormală la persoanele cu autism, în timp ce studiile genetice pe șoareci menționează o varietate de proteine neuronale în dezvoltarea TSA. Recent, au fost sugerate defecte ale unui număr de proteine sinaptice care determină TSA prin modificări ale structurii /funcției sinaptice și circuitelor neuronale, sugerând că "sinaptopatia" este o componentă importantă a TSA.¹⁶

d) Intervenții la nivel național pentru copiii cu autism

În România, părinții care au copii cu vîrstă între 1 și 3 ani sunt încurajați să solicite aplicarea screening-ului în cabinetul medicului de familie, la controalele obligatorii de la 12, 16, 18, 24 și 36 de luni, potrivit articolului 3 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 151/2010 privind serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate din 25.08.2016.

Chestionarul screening permite identificarea primelor simptome ale unei tulburări de spectru autist, menite să îndrume părintele către un specialist.

Chestionarul de screening a fost elaborat în cadrul Programului Național de Sănătate Mintală 3,1 Subprogramul de profilaxie în patologia psihiatrică și psihosocială și validat în populația generală de către Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj.

Acest screening are 9 întrebări, se aplică gratuit de către medicul de familie, durează între 5 și 10 minute și poate ajuta părintele să-și dea seama foarte devreme dacă copilul poate să dezvolte acest tip de întârziere sau a dezvoltat deja. Dacă se obține un scor peste 10, scor care indică că putem vorbi de TSA, medicul de familie trimite copilul mai departe către medicul psihiatru.¹⁷,

e) Enumerarea de evidențe utile pentru intervenții la nivel național, european și internațional

Ghiduri elaborate la nivel național

1. Ghid de prevenție Stilul de viață sănătos și alte intervenții preventive prioritare pentru boli netransmisibile, în asistență medicală primară, Volumul 4 Consultația preventivă integrată la copil și adult <http://insp.gov.ro/sites/1/wp-content/uploads/2014/11/Ghid-Volumul-4-web.pdf>
2. Ghiduri terapeutice, Psihiatrie pediatrică, 2010, <http://cnsm.org.ro/>
3. Autism Speaks, Servicii pentru familie, Ghidul primelor 100 de zile - Un instrument care oferă familiilor informațiile esențiale necesare în primele 100 de zile după aflarea diagnosticului de autism, http://autism.raa.ro/upload/files/ghid_100_zile.pdf
4. Autism Speaks, Ghidul Comunității școlare, 2015, Un ghid care ajută membrii comunității școlare să înțeleagă și să sprijine elevii cu autism http://autism.raa.ro/upload/files/Ghid_comunitatii_scolare.pdf

¹⁵ <https://www.cdc.gov/ncbdd/autism/facts.html>

¹⁶ Hyejung Won, Won Mah, Eunjoon Kim. Autism spectrum disorder causes, mechanisms, and treatments: focus on neuronal synapses. Front Mol Neurosci. 2013; 6: 19. Published online 2013 Aug 5. doi: 10.3389/fnmol.2013.00019. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/health/topics/autism-spectrum-disorders-asd/index.shtml>

¹⁷ Sursa: Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 151/2010 privind serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate din 25.08.2016 Text publicat în M.Of. al României. În vigoare de la 13 octombrie 2016

Chestionar: <http://insp.gov.ro/sites/1/wp-content/uploads/2014/11/Ghid-Volumul-4-web.pdf>

5. Ghid pentru prietenii familiilor care au un copil cu autism (2013) (Ce ar putea simți prietenul/prietenă ta la aflarea diagnosticului)
http://autism.raa.ro/upload/files/ghid_pritenii_familiilor.pdf
6. Ghid Stomatologic pentru familiile care au un copil cu autism (2013)
http://autism.raa.ro/upload/files/ghid_stomatologic.pdf
7. Ghid pentru părinți (2013) http://autism.raa.ro/upload/files/ghid_parinti.pdf
8. Ghid pentru Sindromul Asperger și Autism Înalt Funcțional (2013)
http://autism.raa.ro/upload/files/ghid_asperger.pdf
9. Ghid pentru frații și surorile copiilor cu autism (2013)
http://autism.raa.ro/upload/files/ghid_fratii_surori.pdf
10. Ghid pentru bunici (2013) http://autism.raa.ro/upload/files/ghid_bunici.pdf
11. Ghidul îndrumător pentru integrarea școlară a copilului autist, Editat de Asociația “Casa Faenza” centru comunitar pentru copii autiști, Timișoara – România, August 2004

Ghiduri la nivel european

- 1.,, The protection of children and young people with autism from violence and abuse
<https://www.icmec.org/wp-content/uploads/2019/01/The-protection-of-children-and-young-people-with-autism-from-violence-and-abuse.pdf>
2. Autism: The management and support of children and young people on the autism spectrum, <https://www.autismeurope.org/wp-content/uploads/2017/08/arch-dis-child-educ-pract-ed-2014-crowe-archdischild-2013-305468-1.pdf>
3. Italy updates national guidelines on autism
http://www.statoregioni.it/Documenti/DOC_064807_53%20%2010mag2018.pdf – în limba italiană
4. Autism Spectrum Disorders: Interventions and Life Pathways for Adults – Recommendations for Good Professional Practice (France 2017)
<https://www.autismeurope.org/wp-content/uploads/2018/02/Trouble-du-spectre-de-lautisme -Interventions-et-parcours-de-vie-de-ladulte.pdf> - în limba franceză
5. Practitioner toolkit support and interventions for adults with ASD (UK 2016),
<https://www.autismeurope.org/blog/2016/10/17/practitioner-toolkit-support-and-interventions-for-adults-with-asd-2016/>
6. Management of Autism in Children and Young People : a good clinical practice guideline (Belgium 2014) https://www.autismeurope.org/wp-content/uploads/2018/06/KCE_233S_Autism_Supplement.pdf
7. Autism: recognition, referral, diagnosis and management of adults on the autism spectrum (UK 2012) <https://www.autismeurope.org/wp-content/uploads/2017/08/The-Nice-Guideline-on-Recognition-referral-diagnosis-and-management.pdf>
8. Persons with Autism Spectrum Disorders Identification, Understanding, Intervention <https://www.autismeurope.org/wp-content/uploads/2017/08/persons-with-autism-spectrum-disorders-identification-understanding-intervention.pdf>
9. EMA, Guideline on the clinical development of medicinal products for the treatment of Autism Spectrum Disorder (ASD) https://www.ema.europa.eu/documents/scientific-guideline/guideline-clinical-development-medicinal-products-treatment-autism-spectrum-disorder-asd_en.pdf
10. The management and support of children and young people on the autism spectrum (UK 2014) <https://www.nice.org.uk/guidance/cg170/documents/autism-management-of-autism-in-children-and-young-people-nice-version2>

Ghiduri elaborate la nivel internațional

1. Meeting Report, Autism spectrum disorders & other developmental disorders, From raising awareness to building capacity, World Health Organization, Geneva, Switzerland, 16 -18 September 2013

2. mhGAP Intervention Guide, Mental Health Gap Action Programme, Version 2,0
<https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/250239/9789241549790-eng.pdf;jsessionid=619D9C317ED691D68D32A930C45584F8?sequence=1>
3. The WHO Caregiver Skills Training programme, Available on request, https://www.who.int/mental_health/maternal-child/PST/en/ sau https://www.who.int/mental_health/mhgap/evidence/resource/child_q6.pdf?ua=1.
4. Autism spectrum disorders: Guide to Evidence-based interventions (USA 2012) <https://www.autismeurope.org/wp-content/uploads/2017/08/interventions.pdf>.
5. A Parent's Guide to Autism, An Autism Speaks Family Support Tool Kit, <https://www.autismspeaks.org/sites/default/files/2018-08/Parents%20Guide%20to%20Autism.pdf>.
6. Organization for Autism Research, Life Journey Through Autism: An Educator's Guide to Autism,https://researchautism.org/wpcontent/uploads/2016/11/An_Educators_Guide_to_Autism.pdf,
7. Autism Spectrum Disorder (ASD), Scientific and International White Paper, A Critical Review of the Evidence for the Etiology, Diagnosis and Treatment, http://www.vaincrelautisme.org/sites/default/files/Livre%20Blanc%20Scientifique%20et%20International%20-%20Trousles%20du%20Spectre%20Autistique%20%28TSA%29%20-%20ENG_FR.pdf.

- f) Enumerarea de politici, strategii, planuri de acțiune și programe existente la nivel european, național și județean

La nivel european

1. Implementing UN CRPD for the autism spectrum conditions,<https://www.autismeurope.org/wp-content/uploads/2017/08/implementing-uncrpd-for-autism-spectrum-conference-pdf.pdf>
2. Protecting the rights of people with autism in the fields of education and employment – International and European perspectives, <https://www.autismeurope.org/blog/2015/03/29/protecting-the-rights-of-people-with-autism-in-the-fields-of-education-and-employment-international-and-european-perspectives/>
3. Autism-Europe, Autism-Europe, alături de alți patru parteneri, este implicat în proiectul intitulat "Formarea profesională în abordările de comunicare și predare în tulburările de spectru autism" (TSA), care vizează împărtășirea profesorilor din Grecia, România și Belgia în vederea abordării de metode eficiente și alternative de predare și comunicare la copiii cu TSA, <https://www.autismeurope.org/blog/2018/12/14/train-asd-will-develop-a-european-training-on-the-use-of-alternative-systems-of-communication/>
4. ChildIN project, un nou proiect Erasmus +, care vizează dezvoltarea unui program de formare a persoanelor care îngrijesc copii cu TSA, în vederea incluziunii acestor copii, Proiectul ChildIN va oferi o instruire privind autismul copiilor europeni <https://www.autismeurope.org/blog/2018/11/16/the-childin-project-will-provide-a-training-on-autism-for-european-childminders/>
5. European Commission, Note to Health Information Committee with the Subject: European actions on Autistic Spectrum Disorders https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/indicators/docs/ev_20100330_rd12_en.pdf
6. Autism Spectrum Disorders in the European Union (ASDEU), ASDEU is a pilot project funded by the European Parliament and managed by the European Commission ASDEU este un proiect pilot finanțat de Parlamentul European și administrat de Comisia Europeană <http://asdeu.eu/wp-content/uploads/2016/12/ASDEUExecSummary27September2018.pdf>

7. EU Project: ASD-EAST – Autism Spectrum Disorder- Empowering and Supporting Teachers (2018-2020) <https://www.autismeurope.org/eu-project-asd-east-autism-spectrum-disorder-empowering-and-supporting-teachers-2018-2020/>
8. EU Project: ETTECEC- Together we grow (2017- 2019) <https://www.autismeurope.org/eu-project-ettecec-together-we-grow-2017-2019/>
9. Towards an EU Strategy for autism <https://www.autismeurope.org/what-we-do/rights-promotion/towards-a-european-strategy-for-autism/>
10. Charter for Persons with Autism <https://www.autismeurope.org/blog/1996/12/11/charter-for-persons-with-autism-1996/>
11. Convenția privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități <https://www.fcndr.ro/index.php/2018/03/29/conventia-privind-drepturile-persoanelor-cu-dizabilitati/>
12. Declarația Universală a Drepturilor Omului http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Declaratia_Universală_a_Drepturilor_Omului.pdf
13. Convenția cu privire la drepturile copilului <http://www.unicef.ro/wp-content/uploads/conventia.pdf>

La nivel național

1. <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/182547> ORDINUL nr. 5.194 din 16 septembrie 2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 151/2010 privind serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate
2. Legea nr. 151 din 12 iulie 2010 privind serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate
3. Legea 272 din 21 iunie 2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului despre respectarea, promovarea și garantarea drepturilor copilului
4. Ordinul nr. 590 din 12 noiembrie 2008 privind aprobarea instructiunilor pentru aplicarea Articolul 78 din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap
5. Ordinul nr. 432 din 14 mai 2007 pentru aprobarea Procedurii de acordare a drepturilor prevăzute la Articolul 12 alin. (1) lit. b), e) – g) și la alin. (2) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, cu modificările și completările ulterioare
6. Hotărârea nr. 1251/2005 privind unele măsuri de îmbunătățire a activității de învățare, instruire, compensare, recuperare și protecție specială a copiilor/elevilor/tinerilor cu cerințe educative speciale din cadrul sistemului de învățământ special și special integrat
7. Legea Nr. 200 din 27.06.2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 151/2010 privind serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate
8. Hotărârea nr. 23/2010 privind aprobarea standardelor de cost pentru serviciile sociale
9. HG nr.1826/2005 privind aprobarea strategiei naționale de dezvoltare a serviciilor sociale
10. Legea 448/2004 privind serviciile sociale
11. Ordinul 24/2004 pentru aprobarea standardelor minime obligatorii pentru centrele de zi
12. Ordinul 288/2006 pentru aprobarea standardelor minime obligatorii privind managementul de caz
13. Ordinul 73/2005 privind aprobarea modelului contractului pentru acordarea de servicii sociale
14. Legea 292/2011, Legea asistenței sociale
15. Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 151/2010 privind serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate

La nivel județean

1. Proiect „Altfel de terapii, în DAR pentru copii speciali, ediția a II-a” – Agenda Comunității Sibiu 2017 <http://asociatia-dar.ro/proiect-alt-fel-de-terapii-dar-pentru-copii-speciali-editia-ii-agenda-comunitatii-sibiu-2017/>
2. Proiect Maratonul Sibiu-Autismul-fără-lista-de așteptare <http://maratonsibiu.ro/autism-fara-lista-de-asteptare-9019/>
3. Ateliere fără frontiere în parteneriat cu Fundația Un Copil O Speranță, Sibiu 2007 <https://www.atelieresefarafrontiere.ro/santiere/2017/9/20/sibiu-iulie-2007>
4. Proiectul Școala Părinților – ateliere pentru părinți organizate de fundația Fundația Un Copil O Speranță (UCOS) Sibiu

g) Analiza grupurilor populationale

Grupuri țintă identificate pentru campanie:

- Părinți și aparținătorii pacienților cu autism
- Profesioniștii din sănătate și educație: (medici, asistenți medicali, educatori, învățători, companii medicale sau farmaceutice, psihologi, psihiatri, asistenți sociali).

Două grupuri țintă au fost selectate pentru campanie:

1. Părinți în general, părinții și aparținătorii pacienților cu autism
2. Profesioniștii din sănătate și educație

Tema pentru Ziua Internațională a Conștientizării Autismului 2019 este “Înțelegerea și conștientizarea autismului”, iar sloganul este „Să înțelegem autismul! Șanse egale și participare activă!”

h) Enumerarea campaniilor IEC în anii anteriori, la nivel național

- **2017 Campania de conștientizare “Luminează în albastru”** desfășurată de Ministerul Sănătății prin Centrul Național de Sănătate Mintală și Luptă Antidrog și Comisia de psihiatrie pediatrică.
Scop: informarea și sensibilizarea opiniei publice cu privire la problematica copiilor diagnosticați cu tulburări de spectru autist.
Mesaje: „Integrarea înseamnă acceptare și respectarea diferențelor”, „Toți suntem unici și diferiți și asta merită să fie sărbătorit” și „Luminează în albastru, pentru o mai bună înțelegere și acceptare!“.

<http://www.ms.ro/2017/03/29/campania-de-constientizare-asupra-autismului-lumineaza-in-albastru/>

- Asociația Help Autism, în parteneriat cu Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 3, București, anunță închiderea proiectului “Campanie de diagnostic precoce a întârzierilor în dezvoltare”. Proiectul, derulat în perioada aprilie 2016 – aprilie 2017 a reprezentat un proiect pilot în România având ca obiectiv general creșterea gradului de conștientizare și accesului la furnizarea de servicii sociale pentru depistarea precoce a copiilor cu întârziere în dezvoltare (întârziere de limbaj, tulburări de spectru autist și tulburări asociate) prin crearea primului serviciu mixt Help Autism – DGASPC Sector 3. Campania a cuprins evaluarea psihologică a 613 copii cu vârstă cuprinsă între 1 și 3 ani, din creșele și grădinițele din Sectorul 3, oferirea de servicii de specialitate pentru 30 de copii identificați cu întârzieri în dezvoltare, precum și realizarea unei campanii de conștientizare a drepturilor copiilor cu întârziere în dezvoltare și realizarea unui ghid de bune practici menit să asiste părinții în lungul drum al recuperării.

<https://www.helpautism.ro/proiecte-externe/campanie-de-diagnostic-precoce-a-intarzierilor-in-dezvoltare/1-din-51-de-copii-este-diagnosticat-cu-autism-rezultatele-proiectului-pilot-campanie-de-diagnostic-precoce-a-intarzierilor-in-dezvoltare>

- **2016 Campania Vocea Mea!** Organizată de Autism România în fiecare an, începând cu anul 2016.

Mesaj: Conștientizează și sensibilizează comunitatea asupra autismului prin vocea TA!

<https://autismromania.ro/vocea-mea/2-aprilie-zmca/>

- **2012 Campania „Am autism! Autismul la grădiniță”** inițiată de Asociația pentru Intervenție Terapeutică în Autism (AITA).

Grup țintă: educatorii din grădinițele din București și din țară.

<https://www.autism-aita.ro/am-autism-autismul-la-gradinita>

- **2011-2012 Campania națională „Omul din spatele autismului”** desfășurată de Asociația Națională pentru Copii și Adulți cu Autism din România (ANCAAR).

Scop: informarea opiniei publice cu privire la Tulburarea din Spectrul Autist în cazul adolescentilor și adulților, dar și strângerea fondurilor necesare pentru construirea unei Case Familiale, o comunitate rezidențială și de lucru dedicată adolescentilor și adulților cu autism.

Mesaje: Cunoaște Omul din spatele Autismului!

Autismul nu dispare când copilul crește!

Persoanele adulte cu autism au drepturi!

Autist te naști, nu devii!

Autismul nu este o boală psihică și nici o boală contagioasă!

<http://autismancaar.ro/ro/campanie/>

- **AITA 2011** - Campania de conștientizare Părerea ta contează! a fost menită să sensibilizeze comunitatea la problematica autismului, să ofere informații obiective cu privire la această tulburare de dezvoltare, pentru a înlătura prejudecățile existente și să determine membrii comunității să realizeze că persoanele cu autism există și că sunt terapii cu rezultate dovedite care le pot ajuta.

<https://www.autism-aita.ro/parerea-ta-despre-autism>

- **noiembrie 2008 – aprilie 2009 Campania “Împreună Învingem Autismul”,** desfășurată de Fundația Romanian Angel Appeal în parteneriat cu Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile.

Scop: conștientizarea populației și a factorilor decizionali, asupra autismului și a problemelor cu care se confruntă persoanele afectate de TSA, din România.

<https://www.raa.ro/impreuna-invingem-autismul/>

ANEXE

Cazuri noi de îmbolnăvire prin tulburări ale dezvoltării psihologice și alte tulburări fără precizare (cod ICD 10 - F83, F84, F88, F89) în România, în perioada 2008-2017

JUDET	2008			2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016						
	TOTAL	MASCULIN	FEMININ																												
0 TOTAL	365	186	179	279	135	91	450	267	183	771	391	380	1012	492	292	1013	607	405	1850	635	415	1831	632	399	1957	708	374	1167	763	383	
1 ALBA	11	7	4	10	5	5	11	6	5	18	10	8	22	12	10	23	13	10	123	15	8	124	12	10	10	12	10	10			
2 ARAD	23	11	12	10	7	5	4	2	1	16	9	6	20	31	13	60	40	20	41	23	18	11	5	15	9	6	12	10	2		
3 ARGEȘ	0	0	0	5	2	3	14	8	6	10	4	6	24	5	21	14	15	9	21	12	9	17	14	5	20	19	11	21	22	9	
4 BACĂU	2	0	2	4	3	1	10	8	2	31	17	14	6	0	16	8	8	29	21	8	5	4	11	4	7	28	22	6	b		
5 BIHOR	1	0	1	2	1	1	9	5	4	34	20	14	27	20	7	10	8	2	52	32	20	28	18	10	20	14	6	24	14	10	
6 BISTRIȚA-NASAUD	2	2	0	5	3	2	8	8	b	2	5	5	0	6	5	3	6	4	2	11	8	5	4	2	2	26	14	12	10	8	2
7 BOILOȘANI	6	3	3	1	0	1	6	4	2	2b	12	14	39	25	16	56	55	21	40	29	11	35	23	12	24	18	6	25	22	3	
8 BRAȘOV	7	3	4	6	6	6	0	15	11	2	14	10	4	28	20	8	12	7	5	17	12	5	17	9	8	40	27	15	25	17	8
9 BRĂILA	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	44	21	23	69	48	26	13	9	4	23	18	5	25	20	3	19	16	5	27	20	7
10 BUZĂU	0	0	0	3	2	1	5	3	2	22	12	10	14	11	3	8	5	3	7	6	1	12	10	2	4	2	18	9	9	9	9
11 CARAŞ-SEVERIN	5	2	3	0	0	0	11	4	7	6	3	3	3	2	1	3	2	1	21	15	6	28	17	11	30	22	8	7	5	2	
12 CĂLĂRAȘI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	2	2	14	7	2	12	9	2	15	11	8	15	11	5	21	27	4	4	4	
13 CLUJ	5	2	3	4	3	1	4	4	2	47	26	26	21	32	23	10	19	18	1	12	14	5	19	15	1	23	12	1	12	12	1
14 CONSTANȚA	0	0	0	11	10	1	14	8	b	5	6	4	1	1	0	22	14	8	44	19	45	32	11	44	32	12	35	22	18		
15 COJOCNA	5	2	4	21	10	12	22	15	17	24	26	8	22	17	5	18	8	10	27	15	12	18	11	7	21	20	1	17	8	9	
16 DAMBOVIȚA	3	1	2	0	0	0	5	1	5	14	3	11	8	4	4	4	3	1	3	2	1	14	11	3	25	16	7	27	18	9	
17 DOLJ	1	1	0	4	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	8	1	20	14	6	20	13	7	5	3	1	8	6	2	
18 GALAȚI	7	4	3	13	10	5	18	12	b	26	17	9	31	24	7	1b1	74	87	11	8	5	17	13	4	23	13	10	24	14	10	
19 GIURGIU	0	0	0	2	0	2	3	1	2	3	1	2	5	4	1	14	9	3	9	3	4	18	14	4	3	1	2	14	11	3	
20 GORJ	4	2	2	1	1	0	5	1	4	8	6	2	37	28	9	15	11	2	21	14	7	19	11	8	7	3	4	21	16	5	
21 HARGHITA	1	1	0	3	2	1	1	1	0	3	2	1	7	5	2	10	4	2	2	8	2	6	19	15	4	28	18	10	10	10	
22 Hunedoara	2	2	0	4	3	1	15	11	4	30	21	9	38	25	13	51	27	24	49	23	26	45	28	20	58	36	22	55	33	22	
23 IAȘI	0	0	0	0	0	0	14	9	5	8	6	2	9	7	2	3	2	1	3	0	5	2	1	5	0	0	0	0	0	0	
24 ISĂU	101	41	60	20	20	15	5	32	14	18	49	25	21	83	46	37	32	22	10	38	24	14	28	22	6	74	56	18	50	38	12
25 IALOMIȚA	4	3	1	5	4	4	7	4	4	15	13	5	22	12	17	5	13	11	7	17	13	11	41	15	17	13	34	31	13		
26 IARBUȘIURES	28	15	13	43	32	11	39	23	16	26	18	8	24	16	15	43	25	18	82	45	37	47	41	26	72	38	34	71	43	28	
27 MĂLHOȚINTI	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	17	9	8	17	9	16	9	7	18	11	7	10	7	3	7	3
28 MUREŞ	25	14	11	4	4	0	9	7	2	18	12	6	27	12	19	51	32	19	51	28	25	51	33	18	64	29	35	92	55	37	
29 NEAMȚI	26	15	11	3	2	1	21	14	7	38	25	13	32	17	19	31	18	15	33	23	10	25	18	7	24	14	10	26	19	7	
30 OLT	2	2	0	3	2	1	4	4	0	2	2	0	5	1	7	2	3	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	
31 PRAHOVA	1	0	1	3	0	2	2	0	0	7	5	1	39	21	18	17	8	9	28	14	14	30	23	7	3b	27	9	61	34	27	
32 SALUȚIARE	2	2	0	5	3	2	2	1	1	22	10	12	34	21	13	17	12	5	27	16	11	29	18	11	20	15	5	22	16	6	
33 SALAJ	0	0	0	1	1	0	1	0	0	1	0	0	2	1	1	13	10	5	7	5	2	12	7	5	8	7	1	8	5	3	3
34 SIBIU	3	2	1	7	5	3	11	6	5	18	8	10	30	18	12	5	2	3	0	5	4	3	1	8	5	3	3	3	3	3	
35 SIGHIȘOARA	45	29	16	17	11	6	48	54	14	20	5	16	22	17	5	7	4	5	17	15	4	50	20	10	24	17	7	39	53	55	
36 TELCHIUMAN	0	0	0	1	1	0	1	0	1	5	3	1	4	3	1	5	0	5	7	4	3	1	3	5	1	4	3	3	3	3	
37 TIMIȘ	1	1	0	19	6	13	22	8	14	23	8	15	23	8	15	77	47	30	78	48	30	78	48	30	77	45	29	29	29	29	
38 TULCEA	1	0	1	5	4	1	6	5	3	7	6	1	12	4	8	6	4	2	10	8	2	15	10	5	11	11	0	14	12	2	
39 VASLUI	2	0	2	8	5	3	5	3	2	1b	9	7	4	3	12	12	0	11	9	2	6	4	2	9	9	0	7	6	1		
40 VILCEA	12	8	4	5	5	0	13	8	5	7	3	4	6	5	1	89	60	29	32	10	22	3b	18	18	96	55	41	41	20	21	
41 VRANCEA	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2	2	0	7	5	2	1	1	5	5	0	5	5	0	5	4	1	b	4	2		
42 BUCUREȘTI	18	7	11	19	13	b	12	7	5	14	9	5	27	18	9	27	18	9	29	17	12	21	15	b	20	16	4	33	25	8	

Sursa: INSP

BOLNAVI IEŞIȚI DIN SPITAL CU DIAGNOSTICUL TULBURĂRI INVALIDANTE ALE DEZVOLTĂRII (COD ICD 10 - F84) ÎN ROMÂNIA, ÎN PERIOADA 2008-2017

Cod ICD 10	DIAGNOSTIC	2008				2009				2010				2011				2012				2013				2014				2015				2016				2017				
		TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE					
FR4	TUBERCOLAR INVADANTE ALE	1611	1060	551	1061	1361	1036	325	1361	1520	987	436	1234	1706	1469	381	1706	2043	1257	480	1705	1742	1298	547	1292	1324	1292	1983	1241	534	1241	2025	1214	520	1214	402	1020					
FR4.0	Abscizie tuberculoase	942	572	370	541	936	367	569	936	1020	709	324	544	1118	947	371	1118	1287	986	392	1115	1455	1057	419	1114	947	371	1114	1285	983	391	1113	2023	1213	519	1113	401	1019				
FR4.1	Auscultare invadante	523	377	146	523	712	539	146	523	241	95	262	825	611	214	241	2099	796	270	241	2099	814	601	213	2410	795	287	241	1798	2015	563	241	1429	1299	331	399	132	2104	541	131	131	394
FR4.2	Sindromul hemat	26	1	25	25	30	1	29	159	10	1	9	70	22	0	22	155	30	2	28	156	21	3	18	188	33	3	30	190	26	1	25	168	27	0	27	204	15	0	15	114	
Alte tulburări de dezvoltare a copilului																																										
FR4.3	Tulburare hipereactivitate asociată cu deficit de atenție și inscrieră	13	11	2	6	60	10	6	4	65	20	8	12	183	14	9	5	90	25	16	9	135	39	27	12	247	21	23	9	195	24	20	11	9	77	21	14	7	93			
FR4.4	Tulburare hipereactivitate asocia-	96	65	24	58	161	90	22	621	67	47	30	80	84	63	21	489	99	75	28	605	115	92	23	790	91	56	23	485	79	51	21	303	75	41	21	369	92	54	28	484	
FR4.5	Alte tulburări de dezvoltare a copilului	6	6	11	5	376	55	13	12	401	6	29	11	341	91	70	21	627	66	55	11	409	46	76	20	553	72	42	20	391	65	75	20	409	45	20	200	51	46	5	286	
FR4.6	Alte tulburări de dezvoltare a copilului	20	17	13	23	26	22	17	258	31	24	7	190	31	21	10	245	52	35	17	279	52	38	14	208	68	39	29	257	89	67	22	517	79	47	32	433	86	57	29	573	
FR4.9	Tulburare specifică de dezvoltare nespecificate	14	11	3	91	10	9	1	43	21	12	9	101	15	11	4	111	14	9	5	70	28	22	6	116	15	9	6	78	27	15	12	131	45	32	13	229	40	23	17	235	

Sursa: INSP

MORBIDITATEA SPITALIZATĂ PRIN TULBURĂRI INVALIDANTE ALE DEZVOLTĂRII (COD ICD 10 - F84) ÎN ROMÂNIA, ÎN PERIOADA 2008-2017

Cod ICD-10	DIAGNOSTIC	2005			2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017												
		TOTAL	MASCULIN	FEMININ	DURATA DE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	DURATA DE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	DURATA DE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	DURATA DE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	DURATA DE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	DURATA DE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	DURATA DE SPITALIZARE												
F51	TUBEROSIBURINDANTELESPERATIVALEDEZVOLTARI	7,35	16,90	4,37	7	9,14	13,71	5,62	7	5,58	8,80	3,23	6	10,2	15,4	5,3	6	10,92	16,47	5,65	6	12,17	18,55	5,81	5	10,57	16,42	5,57	6	9,44	14,46	4,62									
F51.0																																									
F51.01	Autism infantil	1,95	5,72	2,26	7	4,43	6,41	2,55	7	3,15	5,12	1,67	5	4,9	7,6	2,5	6	5,57	6,67	2,65	6	6,39	10,11	2,85	5	5,51	8,42	2,75	6	4,93	7,63	2,35	5	4,51	7,97	2,16	5				
F51.02	Autism atipic	2,55	3,77	1,39	7	3,50	5,48	1,96	6	1,66	2,45	0,91	7	4,1	6,2	2,1	6	3,92	5,83	2,10	6	4,07	6,36	2,08	5	3,84	6,03	1,75	5	2,84	4,48	1,27	5	2,69	4,14	1,31	6	2,78	4,31	1,31	6
F51.03	Sindromul Rett	0,13	0,01	0,24	10	0,15	0,01	0,26	5	0,05	0,01	0,09	7	0,11	0,00	0,2	7	0,15	0,02	0,27	7	0,11	0,03	0,18	9	0,17	0,03	0,29	5	0,13	0,01	0,25	6	0,18	0,00	0,27	8	0,08	0,00	0,15	8
F51.04	Alta tuberositate de rezistență a copiilor	0,06	0,11	0,02	5	0,05	0,06	0,04	7	0,10	0,05	0,12	9	0,11	0,1	0,00	6	0,12	0,16	0,09	5	0,20	0,26	0,12	6	0,16	0,24	0,09	6	0,13	0,21	0,06	7	0,10	0,11	0,09	4	0,11	0,15	0,07	4
F51.05	Tuberose hypertonice asociată cu retardare mentală și incarcări stereotipate	0,42	0,65	0,20	7	0,50	0,81	0,21	6	0,33	0,48	0,19	7	0,4	0,6	0,2	5	0,46	0,77	0,23	6	0,58	0,94	0,22	6	0,42	0,58	0,27	6	0,39	0,53	0,27	5	0,42	0,56	0,28	6				
F51.06	Sindromul Angelman	0,23	0,36	0,10	8	0,27	0,43	0,11	7	0,20	0,29	0,11	6	0,5	0,7	0,2	7	0,35	0,56	0,11	7	0,43	0,72	0,16	6	0,36	0,64	0,10	5	0,43	0,77	0,10	6	0,25	0,47	0,04	6	0,26	0,48	0,05	6
F51.07	Alte tuberosități de rezistență de la învățătură	0,15	0,17	0,12	8	0,19	0,22	0,16	9	0,15	0,24	0,07	6	0,2	0,2	0,1	8	0,26	0,36	0,17	7	0,26	0,39	0,14	6	0,36	0,40	0,26	5	0,45	0,69	0,22	6	0,40	0,49	0,32	5	0,44	0,59	0,29	7
F51.08	Tuberose războinice de la învățătură, nespecificată	0,07	0,11	0,03	7	0,05	0,07	0,01	4	0,10	0,12	0,09	5	0,11	0,1	0,00	7	0,07	0,09	0,05	5	0,14	0,22	0,06	5	0,08	0,09	0,05	5	0,14	0,15	0,02	5	0,25	0,33	0,13	5	0,20	0,24	0,17	6

Sursa: INSP

F84.0 AUTISM INFANTIL

COD	DENUMIRE	2008			2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016										
		TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE							
0	TOTAL	912	572	240	5011	903	636	267	5938	678	505	173	4698	978	726	254	5292	1118	847	271	6517	1278	986	290	4538	1067	819	278	678	977	739	238				
1	AIBA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
2	ARAD	0	0	0	0	3	2	1	19	2	1	1	8	2	18	4	0	4	4	13	3	2	1	16	1	1	0	3	2	2	9	0	0			
3	ARGEŞ	5	3	2	11	3	2	1	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0	11	2	4	31	9	6	3	15	10	48	21	18	0		
4	ASTRAJAN	2	2	1	7	1	2	1	14	1	1	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
5	BUCUREŞTI	3	1	1	3	20	3	1	0	33	6	4	3	73	3	3	0	19	4	3	1	31	5	4	17	8	4	3	26	30	7	3	0			
6	BISTRITSA-NAŞU	2	2	0	4	4	2	1	20	0	0	0	0	1	0	1	5	0	0	0	9	1	0	1	0	6	2	2	5	5	4	4				
7	BOTOGAŃI	4	4	0	45	45	0	0	0	9	5	4	57	12	9	3	92	12	10	2	109	32	27	5	177	25	18	7	152	28	24	4	153	18	15	
8	BRASOV	23	17	6	181	24	16	8	166	10	9	1	70	20	15	5	120	24	17	7	130	20	11	9	132	8	4	4	815	8	5	3	20	4	2	
9	BRĂILA	12	10	2	112	32	26	6	295	24	17	7	248	29	21	8	313	23	16	7	266	24	16	9	214	36	32	4	393	16	13	3	128	17	13	
10	BUZĂU	17	11	6	183	21	14	7	241	26	17	9	220	35	29	6	401	54	48	6	488	49	45	5	282	42	32	9	252	12	7	5	72	11	6	
11	CĂLĂRAȘI-SEBEŞ	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
12	CĂLĂRAȘI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
13	CLUJ	257	195	62	1210	277	190	57	932	250	207	43	788	262	198	64	994	282	230	53	964	314	257	57	973	190	160	30	594	151	124	27	494	185	151	
14	CONSTANTA	3	3	0	11	15	10	1	91	13	10	3	38	2	2	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
15	COVASNA	17	14	3	104	16	14	2	146	14	11	3	96	16	9	7	76	17	9	8	92	16	12	4	93	8	9	0	34	4	2	2	24	5	2	
16	DIMBOVITA	12	7	5	228	34	20	14	660	16	9	7	156	13	10	3	97	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
17	DOU	2	1	1	22	0	0	0	0	7	6	1	68	14	12	2	149	29	22	6	313	24	13	11	247	97	56	31	634	105	79					
18	GALD	9	4	5	116	1	1	0	8	1	1	1	29	8	5	6	57	3	6	3	5	4	1	1	15	4	5	2	1	1	1	1	1			
19	GEORGIA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
20	HARGHITA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0				
21	Hunedoara	4	2	2	14	0	0	0	0	2	2	0	34	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0				
22	IALOMIȚA	1	1	0	3	1	1	0	5	2	1	1	7	1	1	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
23	IASI	64	39	25	263	45	30	15	294	39	26	13	268	29	21	7	301	44	33	11	320	32	21	11	300	45	30	13	273	58	42					
24	MARĂMUREŞ	0	0	0	0	2	2	0	7	1	1	0	3	0	0	0	0	1	1	0	5	1	1	0	7	0	0	0	0	0	0	0				
25	MEDIEVENI	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
26	MOLDOVA	15	13	2	144	55	47	8	156	18	13	1	100	17	13	2	163	5	4	3	44	5	4	1	15	5	14	6	102	35	6					
27	NEGRARI	5	3	2	30	11	5	6	56	42	34	4	4	26	9	7	3	26	6	5	1	42	2	3	1	0	0	0	0	0	0	0				
28	OLT	17	12	5	72	10	7	3	47	16	15	1	67	5	4	1	23	5	3	2	42	3	3	0	13	4	0	0	0	0	0	0				
29	PRAHOVA	16	10	6	185	13	9	4	132	14	12	2	101	19	16	2	147	17	11	6	99	18	18	0	105	30	19	5	142	58	46					
30	SATU MARE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	1	8	0	0	0	0	0	0	0				
31	SHIBU	22	16	6	225	23	17	6	212	22	23	9	210	37	27	10	267	43	26	17	329	36	22	14	232	37	25	12	194	38	22					
32	SIGHEATĂ	5	5	0	19	4	0	4	27	6	4	2	36	3	3	0	11	5	4	1	38	1	1	0	5	0	0	0	0	0	0	0				
33	SILVESTRU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
34	TIMIŞ	22	9	5	229	89	66	158	41	23	9	258	29	19	10	194	51	36	15	316	78	69	18	536	45	47	15	291	76	59						
35	TUICEA	1	1	0	1	0	0	0	0	3	2	1	8	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0				
36	VASLUI	43	25	18	242	54	31	23	328	50	23	27	392	41	28	13	346	13	12	1	121	16	13	3	162	29	13	329	25	22	16					
37	VÂLCEA	8	4	4	51	7	4	3	47	10	9	1	40	18	13	5	70	15	10	5	54	15	7	9	47	15	9	6	50	22	16	6				
38	Vâlcea	0	0	0	0	0	0	0	0	5	2	3	74	3	2	1	48	2	0	2	65	3	3	0	42	1	0	1	2	1	1	0				
39	VÂLCEA	209	144	65	1570	278	202	75	1837	48	35	13	235	249	200	98	1857	442	333	109	2593	533	427	126	2995	417	306	111	194	417	206	143	43	102	187	146

Sursa: INSP

F84.1 AUTISM ATIPIC

COD JUDET	JUDET	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		TOTAL	MASCULIN	ZILE FEMININ SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	ZILE FEMININ SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	ZILE FEMININ SPITALIZARE	TOTAL
6	TOTAL	923	377	196	3795	712	549	173	4994	846	3506
1	ALBA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	ARAD	4	2	2	29	2	1	1	7	1	0
3	ARGES	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	BALCANI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	BRAILA	7	4	3	63	5	4	4	51	10	1
7	BOTOSANI	32	22	10	405	46	25	29	639	34	32
8	BRASOV	7	4	3	29	13	9	4	90	13	10
9	BRAILA	5	4	1	48	0	0	0	0	0	0
10	BUZAU	0	0	0	0	2	2	0	6	1	0
12	CALARASI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	CIORNA	79	55	34	410	93	65	15	348	75	55
14	CONSTANTA	0	0	0	0	11	11	1	1	1	0
15	CRAIOVA	9	5	4	52	20	11	9	107	6	4
16	DIMBOVITA	1	0	1	39	3	1	2	54	3	0
17	DOU	0	0	0	0	1	1	0	87	0	0
18	GALATI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	GORJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21	GRADINA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Hunedoara	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0
24	IASI	15	6	9	75	12	9	3	75	5	3
25	ILFOV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27	MEHEDINTI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28	MURES	21	16	5	152	34	27	7	208	26	20
29	NICAT	8	3	1	47	2	2	1	18	2	1
30	NEAMT	7	4	3	23	3	2	2	55	6	5
31	PRAJIMA	4	2	2	119	2	2	0	47	3	2
32	SATU MARE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	SALAJ	1	0	1	6	0	0	0	0	0	0
34	SIBIU	25	14	11	345	16	13	3	133	14	11
35	SUCEAVA	0	0	0	0	2	0	5	0	0	0
36	STEFAN VLAHOV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
37	TMIS	0	0	0	0	1	1	0	2	11	1
38	TMISCA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
39	VASLUI	13	8	5	103	10	7	3	93	15	9
40	Vrancea	4	4	0	39	1	1	0	4	0	0
41	Vrancea	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
42	BUCURESTI	278	215	63	1735	452	358	94	2512	305	73

Sursa: INSP

F84.2 SINDROM RETT

COD JUDET	JUDET	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		TOTAL	MASCULIN	ZILE FEMININ SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	ZILE FEMININ SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	ZILE FEMININ SPITALIZARE	TOTAL
6	TOTAL	26	1	25	252	20	1	29	159	16	1
2	ARAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	BIRHODA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	BOTOSANI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	CLUJ	5	0	5	23	7	0	7	26	0	0
15	CRAIOVA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16	DIMBOVITA	2	1	1	69	0	0	0	0	0	0
17	DOU	0	0	0	0	4	0	4	46	2	2
18	GALATI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	IASI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26	MARAMURES	0	0	0	0	1	0	1	2	0	0
27	TMIS	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0
29	PRAJIMA	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
34	SIBIU	2	0	2	9	0	0	0	0	0	0
35	SUCEAVA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
37	TMIS	0	0	0	0	3	1	2	17	0	0
39	VASLUI	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
42	BUCURESTI	16	0	16	129	12	0	12	59	6	0

Sursa: INSP

F84.3 ALTĂ TULBURARE DEZINTEGRATIVĂ A COPILĂRIEI

COD JUDET	JUDET	2008				2009				2010				2011				2012				2013				2014				2015				2016				2017						
		TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE											
6	GOETAL	13	11	2	60	10	6	4	65	20	8	12	183	14	9	5	90	25	16	9	135	29	27	22	267	32	23	19	195	26	16	169	20	11	9	77	21	14	7	89				
2	ARAD	0	0	0	0	1	0	1	4	2	1	1	12	1	1	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
3	ARGES	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0								
4	ARGEZI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0								
7	BOTOSANI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0								
8	BRASOV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0								
12	CALARASI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
13	CLUJ	4	4	0	17	3	3	0	12	10	1	9	64	5	3	2	23	5	3	2	19	8	3	5	21	8	6	2	31	6	4	2	30	4	2	2	14	2	0	2	2			
15	COVASNA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0	29	6	4	2	42	1	1	0	7	1	1	0	1	6	0	0					
16	DOLJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
17	DOU	1	1	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	5	4	4								
18	GALATI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0								
24	IASI	4	2	2	15	0	0	0	0	2	1	1	15	3	2	1	25	1	1	9	9	2	1	1	5	4	4	0	33	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1				
28	MURES	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	7	1	1	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
29	NEAMT	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
31	PIRAHOMA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
32	SEBI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	11	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0							
37	TIIMIS	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	6	2	2	0	23	5	3	4	40	13	9	4	85	4	1	3	26	7	5	2	27	0	2	0	2	4	0	0	0	0	0	0
39	VASLUI	0	0	0	0	0	3	2	1	24	1	0	1	13	0	0	0	1	1	0	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	12	0	0	0	0	0	0				
42	VORUCI	4	4	0	17	3	1	2	25	0	0	0	0	1	1	0	1	9	6	3	36	9	8	1	62	7	6	1	21	7	4	3	27	27	8	5	3	27	0	0	0			

Sursa: INSP

F84.4 TULBURARE HIPERACTIVĂ ASOCIAȚĂ CU RETARDARE MINTALĂ SI MISCĂRI STEREOTIPE

COD JUDET	TOTAL	2008			2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017											
		MASCULINI	FEMININI	ZILE SPITALIZARE																																				
60 TULCEA	96	45	21	586	102	90	22	621	67	47	26	298	84	63	21	489	90	75	60	115	92	24	710	83	56	28	41	31	369	82	54	28	484							
5 BIHOR	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0									
6 BISTRIȚA-NASAU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0									
7 BOTOGAȘ	9	6	3	145	14	13	1	164	19	12	6	191	17	15	2	157	20	16	4	165	55	48	7	405	0	0	0	0	0	0	1	0	0							
8 BRASOV	1	1	0	16	4	2	0	2	2	0	0	3	1	2	0	10	4	0	4	21	5	5	0	18	3	2	0	11	10	1	27	11	7	4	46					
9 CARAŞ-SEMIENI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0									
12 CIUJ	23	19	4	94	24	13	11	106	16	9	7	60	18	12	6	44	17	11	6	59	11	6	5	30	7	2	4	21	5	8	1	23	11	4	7	44				
14 CONSTANTA	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0									
15 COVASNA	5	3	2	37	5	4	1	30	2	2	0	28	3	3	0	15	7	5	2	33	6	4	2	25	9	8	1	35	5	1	4	98	5	2	35	6	0	38		
16 DHIMBOVITA	3	3	0	28	0	0	0	0	1	1	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0								
17 DOLJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	27	13	14	174	23	14	9	160	16	8	9	79				
18 GALEATA	3	3	0	17	1	1	0	7	0	0	0	1	0	1	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	22							
20 GEORGIA	4	2	2	12	3	3	0	12	1	2	0	8	1	0	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
24 IASI	5	4	1	34	0	0	0	0	1	0	1	10	0	0	0	0	4	3	1	45	1	1	0	8	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0						
28 MUREŞ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2							
30 OLT	5	1	4	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	2	2	21						
31 PRAHAVY	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
34 SIBIU	0	0	0	0	0	0	1	0	9	1	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
35 SIGHIȘOARA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
37 TISS	0	0	0	0	0	2	1	1	12	15	13	2	101	15	14	1	91	13	11	2	79	9	7	2	57	6	5	1	48	8	6	3	52	6	6	0	29			
39 VALAHI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
42 BUZĂU	28	23	5	185	47	42	5	243	5	4	1	32	25	19	7	96	33	28	5	191	25	20	5	93	30	23	7	147	23	13	10	111	17	11	6	74	29	18	11	161

F84.5 SINDROMUL ASPERGER

COD JUDU	JUDU	2008				2009				2010				2011				2012				2013				2014				2015							
		TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE				
4	TOTAL	47	36	11	278	55	43	12	401	40	29	11	241	91	70	21	427	66	55	11	406	86	70	22	422	72	62	10	391	85	75	29	454	45	40	282	
2	ARAD	1	1	0	6	1	1	0	12	1	1	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
4	BACAU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
5	BIROR	2	2	0	24	0	0	0	0	1	1	0	7	1	0	0	4	0	0	0	0	0	1	0	4	2	2	0	9	1	1	0	2	1	0	3	
7	BISTRICITI	0	0	0	0	1	1	0	10	1	1	0	10	1	1	0	5	1	1	0	4	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
9	BRAILA	0	0	0	0	4	4	0	2	0	1	0	3	0	0	0	3	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
10	BUDAIU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
12	CETATE	15	11	4	71	9	8	1	35	16	12	4	55	15	13	2	49	14	13	1	39	23	21	2	103	9	9	0	32	11	11	0	46	4	4	0	
14	CONSTANTA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	6	
15	COVASNA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	22	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	6	0	0	0	1	0	1	0	0	0
17	DOLJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	15	0	0	0	0	0	0	1	1	0	6	0	0	0	0	0	0	5	4	1	36	9	6	2
19	FELEACU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
20	GALATI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
22	GRADINA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
24	HARGHITA MURES	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	5	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
25	MEDEGIUNI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	
28	MURES	0	0	0	0	0	2	2	0	14	1	1	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
29	NEAMT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30	OIT	1	0	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	5	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
31	PRAHOVA	2	1	1	36	5	3	2	94	1	0	1	3	3	1	2	39	3	0	0	0	1	0	0	12	0	0	0	4	4	0	51	3	3	49		
34	SEBIU	0	0	0	0	0	1	0	0	4	2	0	2	25	4	2	1	21	1	0	0	2	2	0	8	6	6	0	35	0	0	0	0	1	0	2	
35	STEFAN VODA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
39	VASLUII	1	1	0	7	1	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
40	VILCEA	1	1	0	5	1	1	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
42	BUCHURESTI	20	15	5	208	33	25	8	220	10	7	3	96	63	50	13	479	42	35	7	270	49	39	10	360	48	39	9	280	50	42	8	299	27	25	2	

Sursa: INSP

F84.8 ALTE TULBURĂRI PROFUNDE DE DEZVOLTARE

COD JUDET	JUDET	2008				2009				2010				2011				2012				2013				2014				2015				2016						
		TOTAL	17	13	20	39	22	17	24	TOTAL	21	21	24	TOTAL	21	21	24	TOTAL	22	25	27	TOTAL	24	28	30	TOTAL	29	29	32	TOTAL	67	47	57							
2 ARAD	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	8	0	0	0	1	1	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
5 BIHOR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
7 BOGDAN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4	1	1	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
8 BRASOV	1	0	1	9	0	0	0	0	2	1	1	8	2	0	0	6	2	2	0	14	3	1	2	16	5	3	2	31	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
9 BRAILA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
11 CARAS SEVERIN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
13 CERTEZ	1	0	1	18	3	6	2	24	19	1	0	1	3	6	6	6	26	19	2	0	61	8	7	1	34	12	14	15	5	5	3	29	15	7	5	5	13			
14 CONSTANTA	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	8	1	0	1	2	1	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0			
15 COVASNA	3	2	1	19	2	2	0	8	2	2	0	9	1	1	0	17	2	2	0	19	4	3	1	33	1	0	1	4	0	0	0	0	7	2	5	3	25			
16 DIMBOVITA	0	0	0	0	1	0	1	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
17 DOU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	3	1	1	0	4	1	1	0	0				
21 HARGHITA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
24 IASI	3	2	1	19	3	2	1	13	5	5	0	33	2	0	2	10	1	1	0	7	7	6	1	41	3	3	0	17	5	4	1	19	1	1	0	17	4	3	1	50
28 MURES	4	2	0	29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
30 NEAMTUA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
31 OLTENIA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
32 ROMA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
37 TIMIS	1	1	0	4	2	2	0	19	6	3	3	53	0	0	0	0	0	0	0	2	1	29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
38 TULCEA	1	0	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
39 MARAMURES	1	0	1	7	2	0	2	32	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	3	4	54	2	2	0	18	1	0	1	6	3	0	0	20			
42 BUCURESTI	11	6	5	122	20	8	12	206	3	2	1	29	18	12	6	190	34	21	13	269	36	19	8	134	35	16	19	198	68	50	18	417	55	36	19	279				

Sursa: INSP

F84.9 TULBURARE PROFUNDĂ DE DEZVOLTARE, NESPECIFICATĂ

COD JUDET	JUDET	2008			2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017												
		TOTAL	MASCULIN	FEMININ	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE	TOTAL	MASCULIN	FEMININ	ZILE SPITALIZARE									
0	TOTAL	14	11	3	91	10	9	1	48	21	12	9	101	15	11	4	111	14	9	5	70	28	22	6	135	15	9	6	78	27	15	12	131	45	32	13	228	40	23	17	235
2	ARAD	1	1	0	14	1	1	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	0	0	0	0				
3	ARGEŞ	0	0	0	0	1	1	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	2	11	1	0	1	9				
6	BOALA-TA-NASAU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
7	BOGDAN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
8	BRAŞOV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
9	BRĂILA	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	3	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
10	BUZĂU	0	0	0	0	0	0	0	0	9	5	3	44	2	2	0	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
13	CLUJ	5	5	0	29	6	6	0	23	3	3	0	8	3	2	1	19	1	0	1	2	7	6	1	16	4	2	2	11	1	1	0	2	2	2	0	7	1	1	0	2
14	CONSTANTIA	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
15	CRAIOVA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
17	DOBROGEA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
18	GALATI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
20	GORJ	1	0	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
24	IASI	3	2	1	19	0	0	0	0	2	1	1	11	1	1	0	15	2	1	1	0	8	0	0	0	0	1	1	0	2	1	0	1	8	1	0	0	0	0		
21	PRAHOVA	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
25	SEBEŞ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
26	SĂCEANA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2			
27	TIMEA	1	1	0	2	0	0	0	0	2	1	1	8	0	0	0	0	2	2	0	6	2	2	0	21	1	1	0	7	3	2	1	8	0	0	0	0	0	0		
29	VASLUI	1	1	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	10	1	1	0	6	1	0	1	5	7	6	1	50	4	4	0	31	2	2	0	12
42	BUCURESTI	2	1	1	11	2	1	1	11	0	0	0	9	6	3	51	6	4	2	28	14	9	5	71	9	5	3	29	14	4	10	66	9	5	3	26	9	4	4	24	

Sursa: INSP